

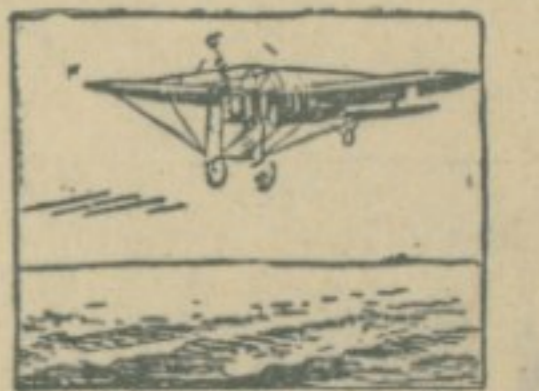
ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

СЛАБИЈИ ОД ФИЊЕ

Авион којим је 1909. године Блерно, као први авијатичар, претео Ла

манш био је тежак мање од 300 килограма и имао мотор од 22 коњске снаге. Популарни мали аутомобил Фиџа има 29 коњских снага.

БОРАЦ ДО КРАЈА

У закључном мечу на једној од античких олимпијада у борби пеницама противник је снажним ударцем избио готово све зубе чувеном борцу Антијусу. Да гледаоци не би видели какав је ударац добио, Антијус није испунио зубе већ их је прогутао. Његовог противника то је толико запрепастило да је одустао од борбе и признао му победу.

ДВОГЛАВИ ПЕВАЧ

Ако је веровати старим хроникама, око 1.500. године живео је на шкотском двору човек с две главе. У ствари, то су била два близнаца срасла на необичан начин: доњи део им је био заједнички, а од прстију нагоре близнаци су били раздвојени. Обе главе имале су мила за музику и шкотски краљ нашао је необичним близнацима учи теља певања. На дворским забавама главе су певале двогласно. Ова два несрећна шкотска брата умрла су кад им је било 28 година.

ГЛАС ЊЕГОВОГ ГОСПОДАРА

Пас фокстеријер пред старинским грамофоном, заштитни знак фабрике грамофонских плоча „Хиз мастере воис“ (глас његовог господара) заиста је постојао. Име му је било Нипер а господар му је био позоришни сликар

Марк Баро. Када је Марк умро, песа је пред грамофоном, из чије је трубе долазио снимљен на плочу глас његовог преминулог господара, насликао Бароов брат Франсис.

У ОВОМ БРОЈУ: Бележница Стивана Сремца. Сјасени из чељустни ња-кла. Оранјушанова удовица. Фред Асшер-вечно млад. Кућа њајних жеља. Самозванци. Хумор.

КАЛЕЈДОСКОП ПРОНАЛАЗАКА

За време зимских месеци у рибањацима, језерима и малим

масовно црквају због недостатка кисеоника. Пробијање отвора у леду и одржавање тих „прозора“ веома је тежак посао јер захтева стални надзор. Али, чак ни то увек не помаже јер кроз те отворе не може да продре довољно кисеоника.

У једном комбинату за одгајивање риба у Пољској било је предложено да се ваздух убацује под лед помоћу нарочитих моторних пумпи за

рекама покривеним ледом често долази до помора: рибе

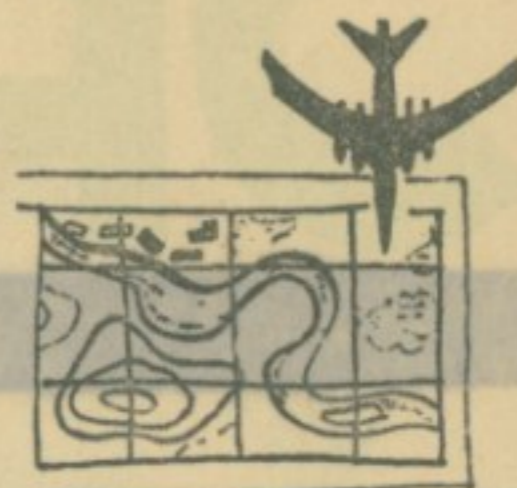
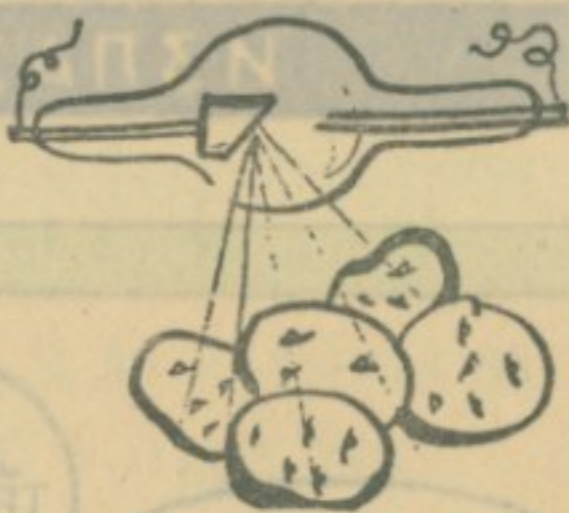
које су нацрте израдили

стручњаци овог комбината. Мотори који покрећу пумпе добијају енергију од малих електричних централа на ветар.

Недавно је у Источној Немачкој пронађен нов начин за конзервисање кромпира. Клијање кромпира спречава се помоћу зрачења „меким“ рендгенским зрацима. Проверава-

ова претпоставка. Без употребе било каквих вештачких ђубрива, на овим опитним плантажама успели су да у току једне године добију три рекордне жетве пиринча.

топографска карта предела израђена у великим секцијама. Атлас топографских крзата свих земаља Европе стаје на свега три метра специјалне траке. У зависности од

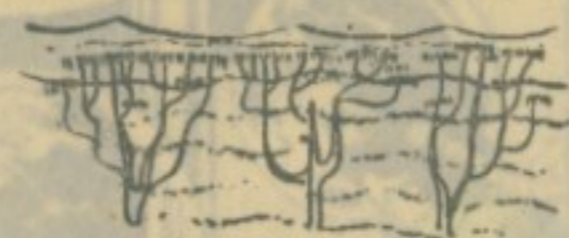
НАЈДУЖЕ ПАНТАЛОНЕ

Сигурно најдуже панталоне на свету има Бери Слон, артиста на штудлама који наступа у једном енглеском циркусу. „Радне панталоне“ Берија су дуге шест метара. Кад их његова супруга пере мора и Бери да помаже: попне се на штудле и простира своје панталоне, а и приликом пеглања мора да их држи.

ња су показала да су дозе од 10.000 рендгена довољне да током целе године — тачније речено до нове жетве — кромпир сачува своју једрину, облик и укус. Наиме, „меким“ рендгенови зраци не продиру дубоко у кромпир али спречавају клијање „окаца“.

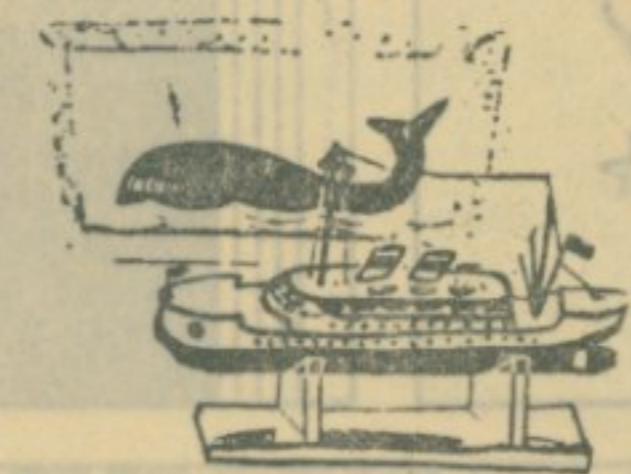
Стручњаци калифорнијског универзитета открили су да водена биљка „абаена цилиндрика“ интензивно упија из ваздуха азот који јој је потребан за стварање биљног ткива. На основу тога они су закључили да би се ова биљка могла употребити као природно азотно ђубриво.

Опити извршени на плантажама пиринча потврдили су

По мишљењу јапанског научника Такао Инуија предњи део брода, кљун, не мора обавезно да има шпицаст облик који подсећа на сечи-во ножа.

Опити које је он изводио са моделима бродова који су имали кљун као крушкаста глава китова, показали су да такви бродови имају многа предности. Приликом испитивања модела путничког пароброда „Куренаи Мару“ који има кљун израђен по нацртима професора Инуија показало се да се код оваквих типова бродова јачина мото-

ра може смањити за 25 процена а да при томе брзина и тонажа остану неизмењени.

У Енглеској је конструисан уређај који омогућава пилоту да „види“ предео над којим лети. Помоћу нарочитог оптичког апарата на екран испред пилота пројектује се

сигнала који пристижу аутоматском пилоту, зрак из пројектора сам налази потребну страну у картографском атласу.

Колико често треба хранити прасад да би се што је могуће брже гојио? На једној фарми за одгајивање свиња у Чехословачкој био је изведен веома једноставан опит. Током неколико месеци једној групи прасади давали су храну три пута дневно, а другој само два пута. Разуме се да је дневна количина хране за обе групе била једнака. Међутим, показало се да су прасад храњена два пута добијала дневно у тежини

5 процената више од прасића храњених у три obroka.

Ripley's Веровали или не!

ОДАНИ СИН
У ХОЛУ ДВОРЦА ШАМБЕЛЕН УДИЖОНУ (ФРАНЦУСКА) НАЛАЗИ СЕ СТАТУА ЈЕДНОГ БАШТОВАНА СТАТУУ ЈЕ ПОСТАВИО ОДПОВЕДНИК У ЗНАК СЕКАЊА НА СВОГ ОЦА КОЈИ ЈЕ БИО БАШТОВАН

СТУБОВИ ШТО ДРЖЕ ТАВАНИЦУ ХОЛА ТАКО СЕ ПРЕДСТАВЉАЈУ БАШТОВАНЕ С КОРПАМА НА ЛЕДИМА

ПОСЛЕ ЏОНА АРТУРА
КОЈИ ЈЕ БИО ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ У ЛИМЕРИКУ (ИРСКА) ТАЈ ИСТИ ПОЛОЖАЈ 235 ГОДИНА ЗАУЗИМАЛИ СУ ЊЕГОВИ ДИРЕКТНИ ПОТОМЦИ — ЊИХ 59 (1400-1635)

СКУПО ПЛАЌЕН ОДГОВОР!

ВИЗАНТИЈСКИ ИМПЕРАТОР ТЕОФИЛОС БИРАЈУКИ СЕБИ НЕВЕСТУ ИЗМЕЂУ НАЈЛЕПШИХ ДЕВОЈАКА У СВОМ ЦАРСТВУ ДАО ЈЕ ПОМОРАЊУ СИМВОЛ СВОГ ИЗБОРА. ДЕВОЈЦИ КАСИЈИ АЛИ ЈЕ У ИСТО ВРЕМЕ ПРОМРМЛАО „СВЕ ЗАО ПОТИМЕ ОД ЖЕНЕ“

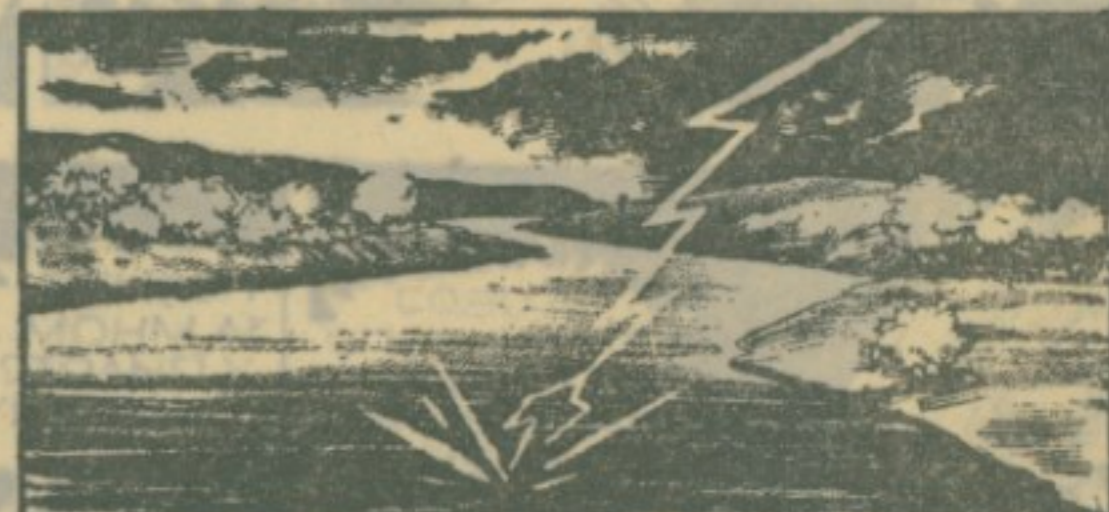
КАСИЈА ЈЕ ОДГОВОРИЛА „ГОСПОДАРУ, И ВИ СТЕ ПОТЕКЛИ ОД ЖЕНЕ“

ЊЕН ОДГОВОР ТОЛИКУ ЈЕ РАЗЈАРИО ЦАРА ДА ЈЕ ПРОМЕНИО ОДЛУКУ И ИЗАБРАО ДРУГУ ДЕВОЈКУ КОЈА ЈЕ ЗАТИМ СЕДЕЛА НА ВИЗАНТИЈСКОМ ПРЕСТОЛУ 27 ГОДИНА (829)

АУСТРАЛИЈСКЕ ДИВАЉЕ МАЧКЕ (DASYURES)
ДОНОСЕ НА СВЕТ ОДЈЕДНОМ 24 МЛАДУЊА —АЛИ МОГУ ДА ХРАНЕ САМО 6

ЈЕДАН **ПРОЗОР** НА ГРАДСКОЈ КАПИЈИ У КИНЦХАЈМУ (ФРАНЦУСКА) БИО ЈЕ ИЗРАЂЕН КАО ЛИЦЕ НЕКОГ ЧУДОВИШТА — ДА БИ ПЛАШИО РАДОЗНАЛЦЕ!

БАРУТНА РЕКА У ВАЈОМИНГУ (САД)
ЕКСПЛОДИРА КАО БАРУТ ЗА ВРЕМЕ НЕПОГОДА СА ГРМЉАВИНОМ ИНДИЈАНЦИ СУ ЈОЈ ДАЛИ ОВО ИМЕ ЗБОГ ТОГА ШТО СУ ВЕРОВАЛИ ДА ЈЕ РЕКА ПУНА БАРУТА УСТВАРИ ОВЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ НАСТАЈУ КАД МУЊА ДОДИРНЕ МЕХУРОВЕ ПРИРОДНОГ ГАЊА КОГА ИМА У ВОДИ

МОДЕРНО ДЕТЕ

Да би извадио један зуб који му се клатио, десетогодишњи Роналд Хакни из Норфолка, у америчкој савезној држави Вирџинији послушно се својом играчком — једним малим „кос-

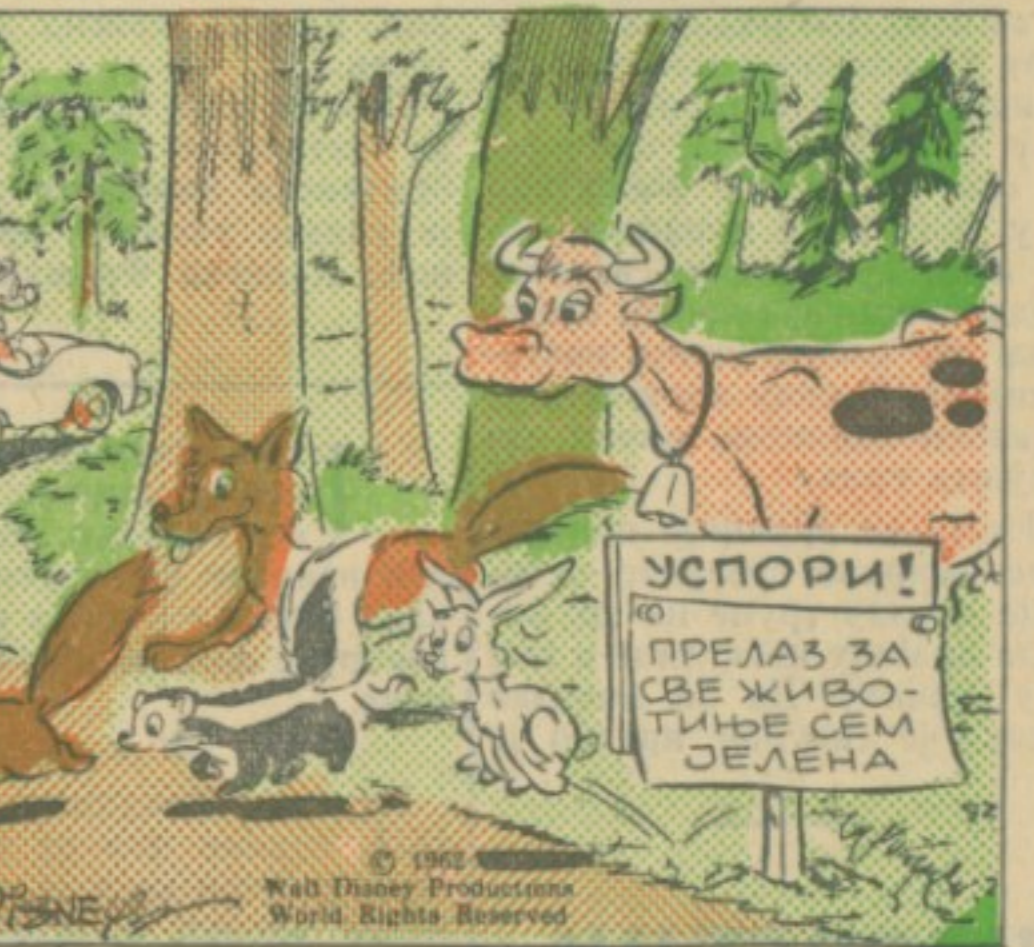
мичким бродом“ који може да полети неколико метара у ваздух. Малишан је везао зуб за ракету и храбро притиснуо дугме које откачиње спиралу што потискује ракету у вис. У истом тренутку и његов зуб полетео је у „космос“.

ДВА МИНУТА ЗООЛОГИЈЕ

Кокосов разбојник је један циновски рак који живи на острвима Тихог и Индијског океана. Своје склониште, које сам копа, рак брижљиво облаже кокосовим влакнима. Али, он у склоништу борави само ноћу, док се преко дана задржава испод палима кокосовог ораха. Веома вешто отва-

ра кокосове орахе с чије коре најпре скине, једно по једно, сва влакна. Кад тако споља очисти орах, рак почиње да својим јаким и тешким предњим макама удара по кори све док је не пробуши. Помоћу задњих, мањих маказа он тада извлачи из ораха бело „месо“ и њим се слади.

СТОПАМА КСЕРКСА

Кафанско преклапање у грчком граду Неzero на Олимпу омогућило је да се одгонетне једна загоњетка старог века која је столећима мучила многе научнике и археологе. Све док овог преклапања био је амерички археолог Кендрик Пичет.

За историчаре и археологе представљало је нерешиву, тајну питање којим путем су војне снаге персијског краља Ксеркса прошле преко Олимпа 480. године пре наше ере у рату са Грцима. Овај персијски краљ, као што је познато, са великом војском прешао је преко Босфора и продро у Тракију. Како је писао Херодот, „отац историје“, око 10.000 Грка кренуло је да препречи пут персијској вој-

сци. Иако су Грци кренули усиљеним маршем, њихов напор је био узалудан. Другим путем, а не морском обалом, Ксеркс је предухитрио Грке. Он је прешао преко Олимпа. На тај начин, без сукоба и отпора, Персијанци су провалили у јужну Грчку. Пошто је њихова флота била потучена у бици код Саламине, били су принуђени на повлачење.

Овај извештај Херодота био је оспораван, јер су многи историчари и научници сматрали да та бројна војска није могла да савлада Олимп. Све до пре тридесет година истраживачи старог века ни су располагали ни картом Олимпа, планинског масива који достиже висину од скоро 3.000 метара. Многи

покушаји да се дође до прецизне топографске карте пропали су због отпора становника Олимпа.

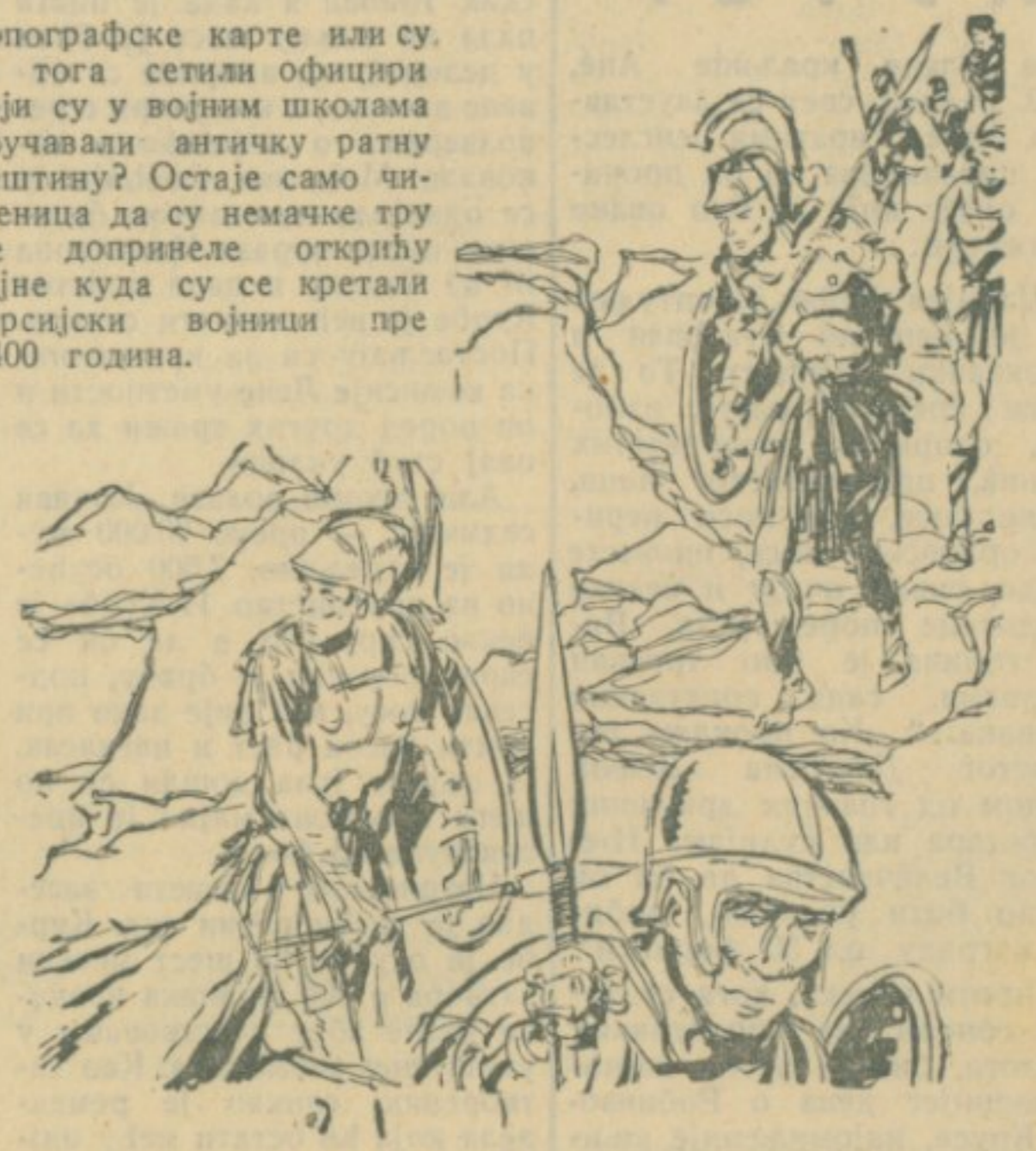
Један случај осветлио је овај историјски догађај и дао Херодоту заправо. Амерички археолог Пичет већ три године покушава да одгоњетне тајну прелаза преко Олимпа. Због тога је дошао и у грчки град Неzero. Ту у једној кафани чуо је од домородаца причу да су на сличан начин и немачке трупе у другом светском рату продрле у Грчку. Шеста немачка ловачка дивизија у једном форсираном маршу прешла је преко Олимпа и избјила на пут поред морске обале. Немачке јединице су изненадиле новозеландске трупе, тако да је ова акција добрим

делом допринела слому грчког отпора.

Ову причу археолог је проверио у заплећеним немачким архивама које се налазе у Сједињеним Државама и установио да су немачке јединице ишле путем којим су пре 2.400 година прошле војне снаге Персијанаца. И једни и други су мимоишли пут поред морске обале и прешли Олимп путем преко Верона. — Литохорон — Неzero и језера Неzero. Овај пут је веома напоран, али кратак.

Немачке дивизије показале су да је могућно савладати Олимп. Само сада остаје друга тајна — како су Немци дошли на идеју да се послуже ратним лукавством Ксеркса? Да ли су имали потребне

топографске карте или су се тога сетили официри који су у војним школама изучавали античку ратну вештину? Остаје само чињеница да су немачке трупе допринеле открићу тајне куда су се кретали персијски војници пре 2.400 година.

СПАСЕНИ ИЗ ЧЕЉУСТИ ПАКЛА

ЗАНИМЛИВОСТИ О ПТИЦАМА

Најмања птица на свету — једна врста колибрија — није већа од бумбара, али може да замахне крилима и 50 пута у секунди.

Нигде у свету птице нису тако разнобојне као у амазонским шумама. Осим колибрија који блистају као драго камење, познат је и цветал, који на себи има све боје, од смарагднозелене до светлоцрвене, и невероватно дугачак реп. Ову птицу Индијанци у Мексику сматрају за своје божанство и називају је још и птица-змија.

Фазан, који је данас све познатија птица, у ствари је „уљез“.

Пренели су га Грци и Римљани из Транскавказије у Европу. У Француској је први пут примењен у 10. веку.

Птице су изванредно „активне“ у свим својим манифестацијама. Човечије срце нормално бије 70 пута у минути; пачије 200, кокошије 312 а једног врапца 460 пута.

Кад бисмо измерили температуру неке птице, помислили бисмо да је у грозници јер би износила 45°. Међутим, оваква температура је нормална код црвендаћа и крагуја.

Канаринци су врло дуго били искључиво луксуз краљева и принчева, јер је њихова цена била врло висока. Краљ Луј XI их је нарочито волео и 1480. године купио их одједном 330.

Захваљујући херојству капетана Е. Х. Фримана, британски брод „Родам“ се једини од свих бродова усидрених у заливу Сен Пјер спасао из катастрофе вулкана Мон Пеле. Изгинуло је свих 30.000 становника града Сен Пјера, пепео и камење су падали 200 километара околу док се грмљавина вулкана чула чак и на америчком континенту.

Тачно пре 60 година, крајем априла 1902. године на острву Мартиник почео је да се буди вулкан Мон Пеле који се налази у залеђини главног града Сен Пјера. Преко 30.000 становника овог трговачког и привредног средишта нису се много узбудили јер је вулкан мировао већ пуних 50 година. Научници су се чак сложили да је Мон Пеле „мртав“.

Петог маја указали су се нагавештаји трагедије: река лаве се излила из кратера и прогутала плантажу Герен, удаљену три километра, заједно са свих 150 радника. У додиру са усидраном мором се повукло 60 метара а затим је у једном налету почистило све кејове. Уништени су у току ноћи динамо-мотори који су давали светлост граду и проузрковали оштећења на електричним инсталацијама. У рану зору свет је захваћен паником почео да напушта град.

Пошто се ерупција привремено смирила гувернер острва је послао трупе на друмове да враћају избеглице и смирују панику. Да би доказао колико је сигуран, вратио је

у град и своју породицу са удаљеног имања.

Сутрадан је дошло до тежих експлозија које су се чуле чак на Тринидаду а из вулканског гротла је покувао пламен и пепео. Власти су и даље покушавале да примире становништво јер се град налазио на 20 километара од вулкана.

О догађајима који су се затим одиграли није остало сведока. Једини који су преживели тај пакао нису се налазили на копну него на мору, иако је њихов положај био тежак. Од 17 бродова усидрених у луци спасао се само један.

Док су масе грађана журиле ка катедрали у Сен Пјеру, британски пароброд „Родам“ је улазио таман у пристаниште. Капетан Фриман је на

редео да се усидри даље од осталих. На броду се налазило око 20 чланова посаде и 23 радника који су се 3. маја укрцали у Гренади.

Док је лучки агент причао на броду о страховитој ноћи коју су преживели, проломил се са Мон Пелеа нова експлозија: стуб дима ширио се високо према небу. А онда је одједном сунце ишчезло и спустило се тама, густа као усред ноћи без месечине. Изгледало је да настаје смак света.

Из кратера вулкана суклао је пламен и заслепујуће муње. Почела је да пљушти кишница пепела и усидраног камења које је убијало људе и животиње. Затим се талас огња прелио преко тротла и прекрио Сан Пјер.

Капетан Фриман је гледао како талас навире потапајући све на свом путу. Било му је јасно да ће за који трен до стићи и његов брод. Требало

је одмах умакнути или се помирити са страшном судбином.

Док се небо проламало од ерупције он је донео муњевицу одлуку:

— Палите казане и моторе у покрет!

У том тренутку врео ваздух гасова и усидраног пепела стигао је већ до брода. Капетан је једва имао времена да умакне. Под ударом урагана „Родам“ се замало није преврнуо: огромни таласи прелили су се преко њега. Када је Фриман изашао на палубу загазио је по дебелом слоју врелог пепела који је стално падао као из неба. Морнари су лежали свуда околу јер их је сагорео врели дах пре него што су имали времена да напуштају склониште.

Усидрани пепео шибао га је по лицу, горео је његово шаке али није сломио његову храброст. Муњевицом брзином се устремно ка ланцу од сидра и покушао да га дигне али му је врело твожђе изгорело шаке.

Наредио је да бродске машине свом снагом покрету брод у супротном правцу. Надао се да ће тако покидати ланац. Али, искован у најбољој ковачници Гридди Хита ланац није пуштао.

Влада је потпуно мрак. Само повремене бласак муње и пламен осветљавао је стравичан приказ. Остали бродови су се нагињали, превртали и трнули. У води је већ ишчезао британски брод „Грејплер“ а као бакља сагорео велики амерички брод „Роранима“.

Грмљавина вулкана је постајала све страшнија: нова бујица лаве и блата спуштала се долином Беле реке према обали. Потиснуто лавом море је дигло огроман талас који је повукао бродове у дубину. Само се један још држао.

Везан ланцем за дно „Родам“ се копирао али је ужасан потрес успео оно што није снага бродских мотора и елисе. Огромни талас који се бацао на брод прекинуо је ланац. Ослобођени брод је почео да се врти као чигра. Ослобођени крму капетан Фриман преузео је судбину брода у своје руке.

Упутио га је у мркли мрак океана са само једним циљем — што пре умаћи из ужаре-

ног пакла. Брод је великом брзином испловио на пучину а врео пепео је и даље падао по палуби и покривао лешеве мртвих морнара и радника.

Шеф механичара је угљенисан још у луци. Само један човек, његов заменик, био је за машинама и капетан је сатима окретао крму лактовима, јер су му шаке биле спржене. Око 20 тешко повређених људи налазило се у броду.

Девет сати после катастрофе, „Родам“ је упловио у луку Кастри на острву Света Луција, стотинак километара јужно од Мартиника. Поломљене катарке и изгорела једра висили су низ његову оштећену трупину а изобличене људске прилике бауљале су по слоју пепела од 25 сантиметара.

Маса света је изашла да дочека брод. Капетан је био тако изобличен да га нико није могао препознати.

Од 17 бродова из Сен Пјера само „Родам“ се спасао и први саопштио свету о катастрофи у којој је заувек нестало град са свих својих 30.000 становника.

Први људи који су после катастрофе стигли у Сен Пјер били су ужаснути: све грађевине су биле разрушене и у пламену, све улице покривене дебелом слојем пепела, људски лешеве лежали су по кејовима и улицама. Готово сви лешеве су били окренути лицем ка земљи зато што су погушени гасовима као мушице. Кључало блато помена но са лавом претворило се у тврду, камену кору.

Спасилачке екипе нашле су у подрумима само две преживеле особе али су и оне убрзо подлегле. Пронађен је и један човек који је издржао целу катастрофу, затвореник Жозеф Жан Марија који се спасао захваљујући дебелом зидовима затвора у подруму. Мада изгорео и затрован гасовима, он је остао у животно.

Киша пепела и камења која је суклала из отвореног вулканског гротла падала је 200 километара далеко а грмљавина експлозија чула се чак на америчком континенту. По завршеној ерупцији израстала је из кратера по три метра на дан „камена игла“ висока 600 метара са осовом од 100 метара у обиму.

КУРБЕОВ МОДЕЛ ПРИЧА

НЕСРЕЋНИ АУТОР

За владе краљице Ане, 1702. године, свет се заустављао пред вратима енглеског парламента да би прочитао оглас који је био овако састављен:

„Данијел Дефо је оптужен да је написао бунтован и изазивачки памфлет. То је човек средњег раста, изборан, отприлике четрдесетих година, црномањастог лица, тамне косе, али носи перуку; орловског носа, шиљасте браде, сивих очију и велике брадавице поред уста. Више година је био трговац чарапама, сада сопственик црепане.“ „Ко прокаже поменутог Данијела Дефоа једном од главних државних секретара или судијама Његовог Величанства да би он могао бити ухапшен, добиће награду од 50 форинти.“

Сироти човек, кога су тако гонили из политичких разлога, био је аутор најпопуларнијег дела о Робинзону Крузе, најомељеније књиге из наших младих година.

Један швајцарски новинар посетио је у Лозани госпођу Мец, модел великог француског сликара Гистава Курбеа и у разговору с њом евоцирао успомене.

На тргу Вандом у Паризу 1871. године чуо се потмули звук тестере која је секла 44 метра високи бронзани стуб „символ диктатуре“ на чијем врху се налазила биста Наполеона. Стуб је начињен од 1200 освојених непријатељских топова а када је биста пала на земљу маса је била у делиријуму, виориле се црвене заставе, а комунари с револверима о појасевима ликовали. Међутим догађаји су се одвијали муњевицом брзином: после пораза Наполеона III на Седану и пада царства Курбе је већ познати сликар. Постављају га за председника комисије Лепе уметности и он поред других тражи да се овај стуб уклони.

Али ускоро долази „Крвава седмица“ — преко 20.000 људи је стрељано, 7.500 осуђено на прогонство. И Курбе је чекао свој ред а да би се скрио обривао је браду, подсекао косу, али није лако прикрити висок раст и нагласак. И седмог јула дошли су по њега а његова мајка је преиспитивала од бола.

Четрнаестог августа заседао је трећи ратни суд. Курбе је осуђен на шест месеци затвора и 500 франака новчане казне због учествовања у уништењу споменика. Као затвореник, сликао је ремек-дела која ће остати међу највећим његовим достигнућима.

Сва дела великог сликара Курбеа била су конфискована као одштета за стуб-символ Наполеонове диктатуре у чијем је уништењу учествовао

Дошао је 2. март и слобода! Али не и за Курбеа. Њега су поново осудили: мора да плати све трошкове око обнове стуба — 23.091 франак. Сликар је потпуно упропашћен, стављају му печат на атеље и конфискују сва дела а он постаје поново заточеник.

Када је прогнан из Француске због учествовања у комуни отишао је у Швајцарску, где је стекао велики број обожавалаца и пријатеља. Али он претерано пије и 31. децембра 1877. године живот овог великог мајстора реалистичког сликарства 19. века се угасио.

Упролеће 1875. год. једна девојчица румених образа и на-

КУРБЕ (у средини) СА ПРИЈАТЕЉИМА

смејаног лица очигледно је била очарана животом. Курбе је приметно и пожељо да наслика њен портрет.

Сећам се добро тог дана — прича госпођа Мец — Један висок човек проседе косе и дуге браде стао је пред мене. Затим је отишао да замоли мог очуха да му позирам. Сликао је код наше

куће и после неколико дана мој портрет је био готов. Он је мене стално засмејавао бојећи се да не изгубим стрпљење иако је радио врло брзо и са невероватном сигурношћу.

— Како је ово дело остало толико времена непознато? — Мој портрет је наравно задржан у нашој кући и за

нас је он представљао велику драгоценост.

— Шта бисте знали да нам још кажете о Курбеу?

— Имао је много пријатеља с којима је претерано пио. Основали су „клуб витезова зоре“, који се налазио изван града како не би узнемиравали грађане.

АНЕГДОТЕ

ДВАДЕСЕТ КОРАКА РАЗЛИКЕ

Вицеадмирал Џорџ Дафек, јунак „Операције дубоко смрзавање“ и први Американец који је крочио на Јужни пол, познат је као човек који уме брзо да се снађе и да практично реши сваки проблем. Једног дана, када је на самом Јужном полу разговарао са опатом Линехеном, професором геофизике на Бостонском универзитету, осетио је глад јер је већ било подне. Вицеадмирал је отишао до оближњег шатора, узео неколико сендвича са шунком и вратио се на Пол. Кад је један сендвич пружио опату Линехену, овај је одмахнуо главом:

— Жао ми је. Данас је, знате, петак и ја постим.
— Добро — насмеши се вицеадмирал. — Али, ако учините око двадесетак корака у страну на том месту је већ субота.
Опат га је послушао и... сендвичи су му изванредно пријали.

НЕПОМИЧАН

Познатом француском сликару Сезану требало је много времена да наслика неки портрет. Трговац слика Волар желео је да Сезан изрази његов портрет, али то није била нимало лака ствар пошто је морао да позира више од сто пута. Поред тога, Сезан је према својим моделима био немилосрдан.

— Морате бити непомични као ствар — понављао је стално велики мајстор.

Једног дана Волар паде са столице која се налазила на столу.

— Дижите се брзо — заповеди му сликар — и заузмите своју ранију позу. Јер, кад ја наместим вазу или неки букет на фотељу, он се никад не миче.

СА МАЊЕ ГРЕШАКА...

Маскањива опера „Радклиф“ била је кратког века и један обожавалац музике рече композитору:

— Маестро, то је права Вагнерова опера.
— Можда — одговори хладно Маскањи — али са много мање грешака него код Вагнера.

ВЕЧНО МЛАД

Ненадмашни мајстор и поред својих шездесет година одушевљава публику игром и животном радошћу која зрачи из сваког покрета

И дванаестгодишњи Фред Астер у свом најновијем филму „Пријатно друштво“ са Деби Рејнолдс и Лили Палмер као партнеркама — игра оца. Иако је већ прешао шездесету годину он је сачувао своју младалачку елегантно-виту фигуру.

Овај веома симпатичан човек који изгледа као тридесетогодишњак не пада никоме у очи док га ритам не пробуди! Његова игра почиње с првим тактовима и то ногама: невероватно лабаво и виртуозно, са фантастичном тачношћу и лакоћом почињу оне да ступују као да су два самостална жива бића. Затим почну да се њихују колена и куквици: мишице, рамена и шаке оживљују и тако се природно уклапају у такт као гране дрвета које се повијају на ветру. Назад се мршава лице развуче у дечачки весело, чист осмејак. Од тога тренутка цела његова личност се претвара у усковитану животну радост. Ступујући он кружи сам око себе и све његове партнерке представљају само љупку допуну — ништа више.

Некада је било можда другачије — када је играо са својом сестром Аделом. Никад је ниједна наследница

није успела да замени. После дугогодишњег партнерства — а обоје су већ са седамнаест година били у свету чувени — удала се она за једног енглеског аристократа чиме је њена плесачка каријера завршена. Фред је живео двадесет година у срећном браку са двоје деце док му жена није умрла.

За Фреда није било лако да нађе нову партнерку када је сестра напустила позорницу. Зато је одлучио да никад више не зависи од једне играчице. Није више тражио сталне партнерке, често се после годину-две одвајао

и од најбољих. Дуга је листа оних који су с њим играли: Џинџер Роџерс, Елинор Пауел, Полејт Годар, Рита Хејворт, Џејн Пауел, Сид Черис и на крају Лесли Карон.

Ови сателити који круже око сталне звезде, Фреда Астера, биле су увек изузетно лепе и даровите плесачице и свака је имала свој посебан стил иако их је он све створио.

Џинџер Роџерс је нежна плавуша, темпераментна и гипка. Данас више ни она није млада али још је младоллика као да је и на њу прешло нешто од Астеровог еликсира вечне младости.

Рита Хејворт је позната у целом свету по својој лепоти и шарму. Сада се прича да би опет радо играла са Фредом Астером јер је недавно изјавила да је он био њен најбољи партнер.

Долорес дел Рио, у своје време омиљена филмска звезда, као партнерка Астеровице се нарочито истакла јер му у игри није била дорасла.

Џејн Пауел је играла и певала. Имала је свеж, снажан а уз то и пријатан, култивисан глас и много темперамента. Било је право уживање гледати њу и Астера са каквом прецизношћу изводе поједине фигуре и како су им покрети усклађени.

И Сид Черис постигла је уз Астера светску славу. Кажу да је желела целог живота да игра са њим али је он ангажовао млађу партнерку Лесли Карон. И овога пута нашао је Астер праву партнерку јер међу свим плесачицама она је једина деловала не на разум ни на очи гледалаца, већ само на њихово срце.

Недавно је Астер рекао о тешкој школи коју играч мора да прође ово:

— Срећом, док се гледа не види се каквим је пасјим радом створена игра јер би иначе и само гледање представљало муку.

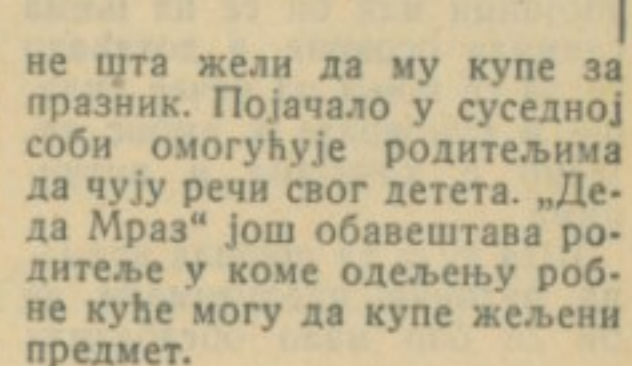
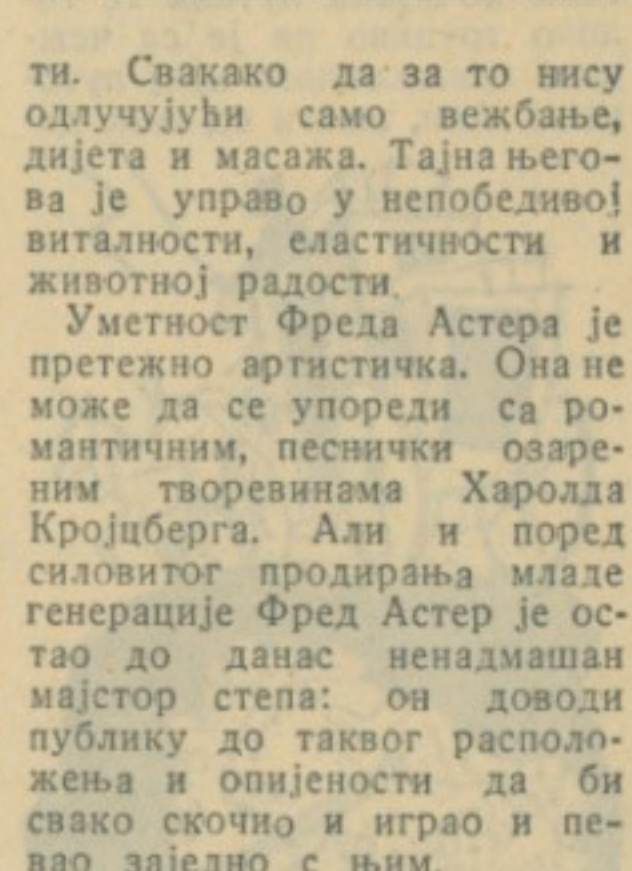
Сваки дан плесача почиње вишечасовним вежбањем. Затим долазе обавезе на филму и позоришту а тек после тога, кад би по схватању лаика уморни уметник морао да легне да се одмори, долазе проба нових игара са кореографима, партнерима, музичарима и режисерима.

Почетак увек изгледа безнадежан: прави хаос из кога треба да настане усклађена целина. После отприлике две недеље дело је довршено. Режисер је задовољан, штавише и увек будна самокритика умирена и плесачка тачка је зрела да се изведе пред публиком.

Као и за филмске глумце постоји и за плесаче дублер јер звездама, чије ноге ипак нису од ливеног гвожђа, треба олакшати живот.

Професија играча захтева невероватно много енергије и владања собом. Сасвим је свеједно како се он осећа, не сме ниједан дан да прође без вежбе јер би одмах наступило укривљање зглобова. А што је уметник старији, потребнији је немилосрднији рад.

Астер је успео. Пре четири деценије и поред надмоћне конкуренције пробио се до врхунца и ту се до данас задржао. Многи би златом платили рецепт ове јединствене способности и младос

ПРИЧЕ МАЈКЕ ГУСКЕ

СТАРИ МАЈСТОР СА ЗАНИМАЊЕМ ЈЕ РАЗГЛЕДАО ПРЕДМЕТЕ КОЈЕ ЈЕ ГРУМИ СМАЊИО ПОМОЋУ СВОГ ПОСЛЕДЊЕГ ПРОНАЛАСКА...

ХМ! КАКО СЕ ТО САМО СМАЊИЛО!

ХМ... КАКО СА ДА СПАВАМ У ОВОМ КРЕВЕТИКУ?

ХЕ! ХЕ! МОЖДА БИХ МУ ЗА МОГАО ПОМОЋИ...

НАОРУЖАН ПИШТОЛЕМ ЗА СМАЊИВАЊЕ БАРНАБИ ЈЕ ПОЧЕО ДА ОСТВАРУЈЕ СВОЈ ДЕМОНСКИ ПЛАН. СТАРИ МАЈСТОР ЈЕ БИО ПРВА ЖРТВА...

ПУСТИ МЕ!

ПОЛАКО, ПОЛАКО, МАЛЕЦНИ...

РОДЕРИГО! ТАЈ ПИШТОЛ СМАЊУЈЕ И ЛОУБЕ! БЕЖИМО ОДАВДЕ ШТЦ ПРЕ НЕГО...

АЛИ, БАРНАБИ ИХ ЈЕ СТИГАО...

АХА! МОЈИ ДРАГИ ПОМОЋНИЦИ!

ХО! САД ЈЕ РЕД НА ТОМА!

МАЛО КАСНИЈЕ, У МЕРИНОЈ СОБИ...

ГОСПОДИНЕ БАРНАБИ, КАКО СЕ УСУЊУЈЕТЕ ДА УЊЕТЕ?

ТОМЕ! ТОМЕ!

НЕ МОРАТЕ ДА ВИЧЕТЕ... ВАШ МАЛИ ТОМ ЈЕ ТУ, САСВИМ БЛИЗУ...

ЗАР НИЈЕ МАЛИ? ПРАВИ МАЛЕЦНИ ТОМ! ХА! ХА! ХА!

НАСТАВИТЕ СЕ

ШАПУЋИТЕ ТАЈНЕ У БРАДУ

Пред Нову годину и све веће зимске празнике поставља се на улазу у једну велику робну кућу у Њујорку „Дела Мраз“ са огромном брадом у којој је сакривен микрофон. Свако дете треба да му шап-

не шта жели да му купе за празник. Појачало у суседној соби омогућује родитељима да чују речи свог детета. „Дела Мраз“ још обавештава родитеље у коме одељењу робне куће могу да купе жељени предмет.

ОРАНГУТАНОВА УДОВИЦА

Зрна Знања

Од Палембанга, на острву Суматри, пењао сам се према Мусу. У месту Секажое где ме је чекао стари Гоба Рамах који ми је већ приликом ранијих експедиција учинио велике услуге, требало је да се снабдем последњим потребним стварима.

За путовање кроз непроходне пределе неопходан је добар водич. А Рамах је био мој сапутник већ годинама: могао сам увек рачунати на њега. Имао је великог утицаја на своје сународнике и уверавао ме да ћемо наћи цунглу и шуме пуне животиња.

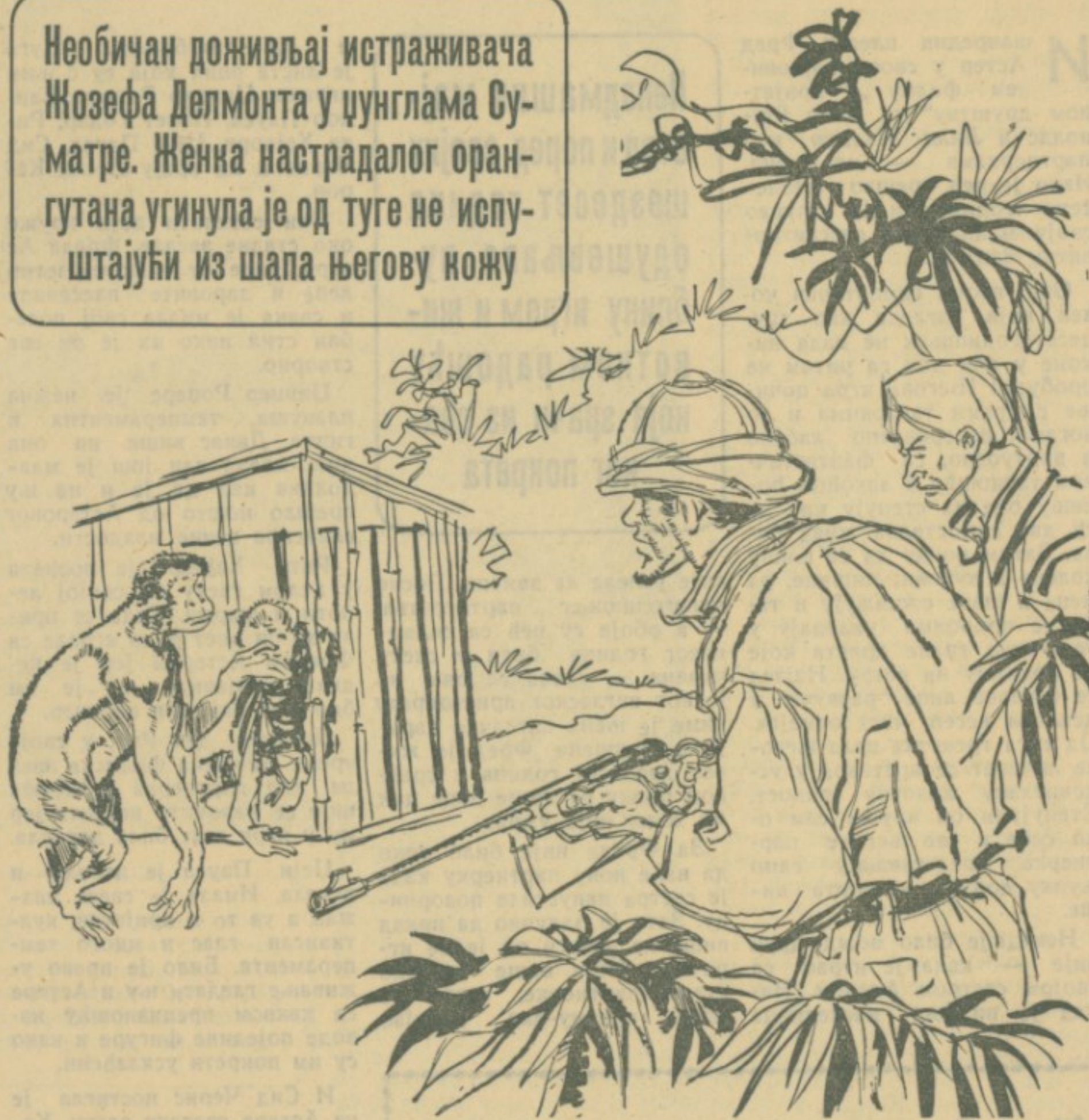
Били су ми нарочито потребни орангутани и велике змије. Гоба је тврдио да су се мајмуни толико намножили да су преплављивали шуме.

Наша три чамца запловила су реком. После напорног веслања кроз дивне тропске пределе, стигли смо четвртог дана на једну чистину поред обале. Било је то идеално место за подизање шатора. Два од три чамца вратише се на траг да би после два месеца дошла по нас.

Хтели смо да поставимо прве кавезе не губећи ни мину-та, још пре него што наступи подне. Јер, тек што смо на-ишли у шуму, приметили смо орангутанову женку са младунчетом на рамену.

Механизам ових кавеза био је врло примитиван: у сваком крају по двоја врата која су могла да клизе. Насред плафона висео је овећи плод као мамац а изнад њега даска која је почивала на једном котуру. Котур је конопцима био повезан са покретним вратима. Мајмун, кад уђе у кавез, пружиће руку да узме плод и повући ће га, даска ће почети да се клати и онда је ухаћен. Кавези су по правили мали, да животиња у одбрани не би могла сувише снажно да се трза и излети напоље. Сутрадан ујутру, наступило

**Необичан доживљај истраживача
Жозефа Делмонта у цунглама Су-
матре. Женка настрадаог оран-
гутана угинула је од туге не испу-
штајући из шапа његову кожу**

је моје прво разочарање. Сваки кавез је имао свог заробљеника, али ниједан орангутана. У пет кавеза налазили су се мајмуни, али глупи и без икакве вредности. У шестом, један огромни слепи миш. А у седмом, млади леопард! Да ли је био вегетаријанац?

Несташко је желео да побегне. Гребаво је и савијао шипке као полудео али и њему је недостајао простор за замаха. Пожурили смо да осигурамо кавез. Нисам тражио леопарде, али, ако овако падне као с неба, не треба га оставити.

Мајмуни су били пуштени на слободу уз све почасти. Кавези су поново инсталирани и сутрадан нам се осмехнула срећа: у једном кавезу налазио се орангутан мужјак. Био је лепши од свих које сам дотле видео.

Наставио сам да обилазим шуму са својим људима а кавезе оставио да чува један дечак, још млад, али одважан. Нико од нас није приметио да је женка изванредно лепог орангутана, скривена на дрвету, посматрала све што се догађа. Ускоро је млади чувар, сломљен врућином, задремао. А женка је скочила и једним замахом извалила шипку на кавезу. Пробуђени дечак је притрчао, замахнуо дебелом граном, коју је успут дохватио, али пошто је мужјак већ био протурио главу кроз отвор који је она

направила, ударац је пао по њему. Кичма му је била сломљена.

Женка је скочила на злочинца, жестоко га угризла и побегла. Сав крвав, дечак је потрчао ка нама запомажући. Пошто нисам ништа разумео од онога што је муцао, јурнух да видим шта се догодило.

Пред кавезом је седела женка и покушавала да извуче тело мужјака. Почела је да режи када смо се приближили и spremала се да скочи на нас. Тек кад смо испалили неколико метака уплашила се и одвојила.

Орангутаново тело смо причврстали за шипке, са унутрашње стране кавеза, наместили поново механизам и повукли се.

Није требало дуго чекати. Чим смо се склонили, она сиђе са дрвета на које се била попела, гледајући узнемирено око себе. После кратког устезања, потрча право према кавезу.

Било је то тужно хватање. Морали смо јој ишчупати леш из шапа. Није јела. Седела је, не мичући се, у једном углу просторног кавеза који смо јој били доделили.

Пошто сам одрао мртву животињу и лично препарирао њену кожу дивне црвенкасто-смеђе боје, одлучио сам да јој је дам. Ставих је у кавез.

У првом тренутку она само погледа у правцу коже, оњуши, па одврати поглед који се изгубио негде у даљини. После се приближи, саже и опита коју неколико пута. За то време ницала је уснама као људско биће које говори само са собом. А онда, подигаши се, направи један корак и наглим покретом привуче коју себи. Окретала ју је грозничаво, простирала је по земљи, котрљала се по њој. Најзад се повуче у свој омиљени угао, пребаци коју преко рамена и уви се њоме.

Како сам могао веровати да ћу овом варком моћи нешто да постигнем? Она је и даље одбијала да прима храну. Сутрадан смо је нашли на истом месту, али мртву.

Ко скупља зрно по зрно напуни мерицу.

★
Онај ко треба да постане вук не постаје лисица.

★
Лето скупља, зима троши.

★
Не пљуј у лонац јер ћеш можда из њега пити.

★
Хлеб и со се не свајају.

★
Мери десет пута а сеци само једанпут.

★
Лети припреми санке а зими кочије.

★
На путу хлеб није терет.

★
Непоштен човек крије своје недостатке и од себе и од других, а поштен зна да их има и признаје их (Бове).

★
Једноставност је најтеже по дражавати (Мадам де Стал).

★
Егоиста увек о себи говори, а скроман човек избегава да буде предмет разговора (Ла Бријер).

★
Радни људи су ретко меланхолични, јер се рад и меланхолија не подударaju (Бове).

★
Боље је да човек живи скромно са оним што заради него раскошно с туђим новцем (Сервантес).

★
Ништа се тако обилато не даје као савети (Ларошфуко).

★
Кад си у опасности касно је да тражиш савет (П. Сиријус).

★
Догод човек не осети тежину самоће, не може да каже да је стар, ма колико имао година (А. Б. Алкот).

СА ДВА ПИШТОЉА И ПУТНОМ АПОТЕКОМ

К о се врати с пута, тај има много да прича...

Ова је изрека важила нарочито за она времена која данас означавамо „лета господњег тог и тог“. Тада је путовање било све друго сем задовољство. О романтици ни трага. Згурен у поштанским кочијама путник се толико труцао да је са чежњом прижељкивао крај путовања. Али, многи од њих до-

за време путовања? Они који су из било којих разлога били приморани да своје животе повере возачима поштанских кочија или посади несигурних једрењака, придржавали су се неписаног правила да на пут не полазе без два пиштоља и путне апотеке у којој су се налазиле разноврсне лекарије почев од миришљавих соли до средстава за презнојавање.

Прве путне апотеке појавиле су се још у старом Египту. О њиховом изгледу није нам остало много података. Међутим, о путним апотекама из времена које, како смо већ казали, означавамо „лета господњег тог и тог“ знамо много више. Оне су биле права ремек-дела племените занатске уметности. Многе од тих путних апотека личиле су на скупocene комаде намештаја: украшене интарзијама од злата и сребра а изнутра биле обложене јеленском кожом или црвеним плиншом. Једини изузетак биле су војничке путне апотеке — безоблични тешки сандуци које је уз велики напор пола туцета гренадира једва успевало да подигне и смести у кола са арњевима.

У осамнаестом, а нарочито у деветнаестом веку, људи су почели све мање да маре за овакву бесмислену раскош. Златом и сребром оковане путне апотеке изишле су из моде и њих су заменили такозвани „несесери за несрећне случајеве“. Крећући на пут човек је остављао код куће разне масти, прашкове и безбројне боце и бочице и узимао са собом само најважније лекове и неколико завоја.

Тежина путних апотека смањивала се упоредно са мењањем изгледа: док су старе, оне које су биле украшене племенитим металима, биле тешке од десет па све до две или три стотине килограма, ове данашње једва да имају неколико стотина грама.

живели би крај какав нису желели: кочију би напали разбојници или би се на њима сломила осовина, а догађало се да се коњи од нечег уплаше и суоврате у амбис заједно с кочијама и путницима.

Шта су у та прошла времена путници предузимали да би се бар мало обезбедили

МАЛО СМЕХА

— МИЛАНЕ,СТИГАО ЈЕ РАЧУН ЗА СУНЧЕВЕ ЗРАКЕ. МАРСОВЦИ ТВРДЕ ДА СУНЦЕПРИПАДА ЊИМА

БЕЗ РЕЧИ

БЕЗ РЕЧИ

— ОВИМ ВАМ ОДГОВАРАМО НА ВАШУ ПОШТОВАНУ ФЛАШУ ОД 15. О. М.

БЕЛЕЖНИЦА СТЕВАНА СРЕМЦА

Из забележених анегдота, комичних огласа згода препричаваних у кафаницама, Сремац је узимао грађу за своје приповетке

Стеван Сремац волео је да се креће у малом, ситном свету, који се окупља по кафаницама, забаченим сокацима и на местима у којима „они велики и не сањају да се нађу“, јер им је то „сасвим недостојно“. А у том малом свету, као пре њега и Јаков Игњатовић, Сремац је скупао материјал за своје приповетке. Ту је он хватао и бележио речи и изреке безимених али стварних људи, учачао њихове карактеристичне црте и начин мишљења, пратио њихове разговоре, уметнички их уобличавао и уносио у своја књижевна дела.

Многе бележнице (нотеси) у Сремчевој оставштини, носе ознаку „Материјал“. А у њима је одиста богато забележена, готово фотографисана грађа из свакодневног живота и средине у којој је Сремац најрадије боравио. За време свог боравка у Мостару, он је, показујући једну од тих својих бележница, говорио књижевнику Светозару Ђоровићу: „Видиш, овде ми је, што се рекне, као извор неки, па кад ме засврбе прсти да пишем, а ја узем бележницу и из ње уносим у приповетку све оно што је згодно... Згодне теме, опажања, кратку карактеристи-

ку појединих људи које срећеш или познаш, све бележи. То много олакшава посао при писању“.

То је, уосталом, био и један од основних књижевних реалистичких метода Стевана Сремца. Материјал за своје приповетке скупљао је са свих страна. Он је бележио карактеристичне пословице, полустиховане реченице, песме које је мислио да ће у својим приповеткама моћи згодно да употреби и изразе из дијалеката које је чуо на улици и у кафани. „Његове бележнице пуне су севдалишких песама, нарочито нишких и македонских, које је нарочито волео“. Радо је бележио, а исто тако у својим приповеткама и употребљавао, старинске „грађанске“ песме, а у његовим посмртним хартијама нашла се цела једна збирка слика са лецедерских колача, са стиховима у старом и „срцедрпателном“ славеносерпском језику. Све што је чуо, све што му је изгледало за употребу, он је брижљиво бележио. Из тих његових бележика могла би да се направи читав збирка, и то прилично богата, пословица, фраза, стихова и песама којима је обиловао крајем прошлога века онај мали свет у коме се кретао и који је толико волео Стеван Сремац.

„У хартијама Сремчевим има лудих и комичних огласа из „Српских новина“ (званичне новине) и паланачких листића, фантастичних и неписмених молби упућених Народној скупштини и појединим министрима“. Сремац је прикупио целу једну збирку политичких изјава и дописа, јер он, такав је био његов књижевни метод, није волео да ради „напамет“, да „изфантазира“ своју приповетку. Увек је хтео да буде документован стварним животом средине у којој се кретао и да је што верније пренесе у своје књижевно дело. Када је писао „Кир Гераса“, он у своју бележницу уноси напомену: „Читати натписе

на старом гробљу, забележити неколико натписа грчких и цинцарских“. Он исто тако бележи гестове и држање личности које види. Био је и врло добар карикатурист, што доказују његови цртежи за „Бал у Елемиру“. Његове приповетке настајале су или из материјала који је сам бележио или из анегдота. Тако је и његов најпознатији роман „Поп Ђира и поп Спира“ настао из једне народне приче, која је у своје време била и објављена у хумористичком листу „Брка“. Основ тог романа Сремац је забележио сасвим кратко: „Два попа. Свађа због нуријаша и зета. Ђушке, избијен зуб. Тужба, коњски зуб. Путују на једним колима“.

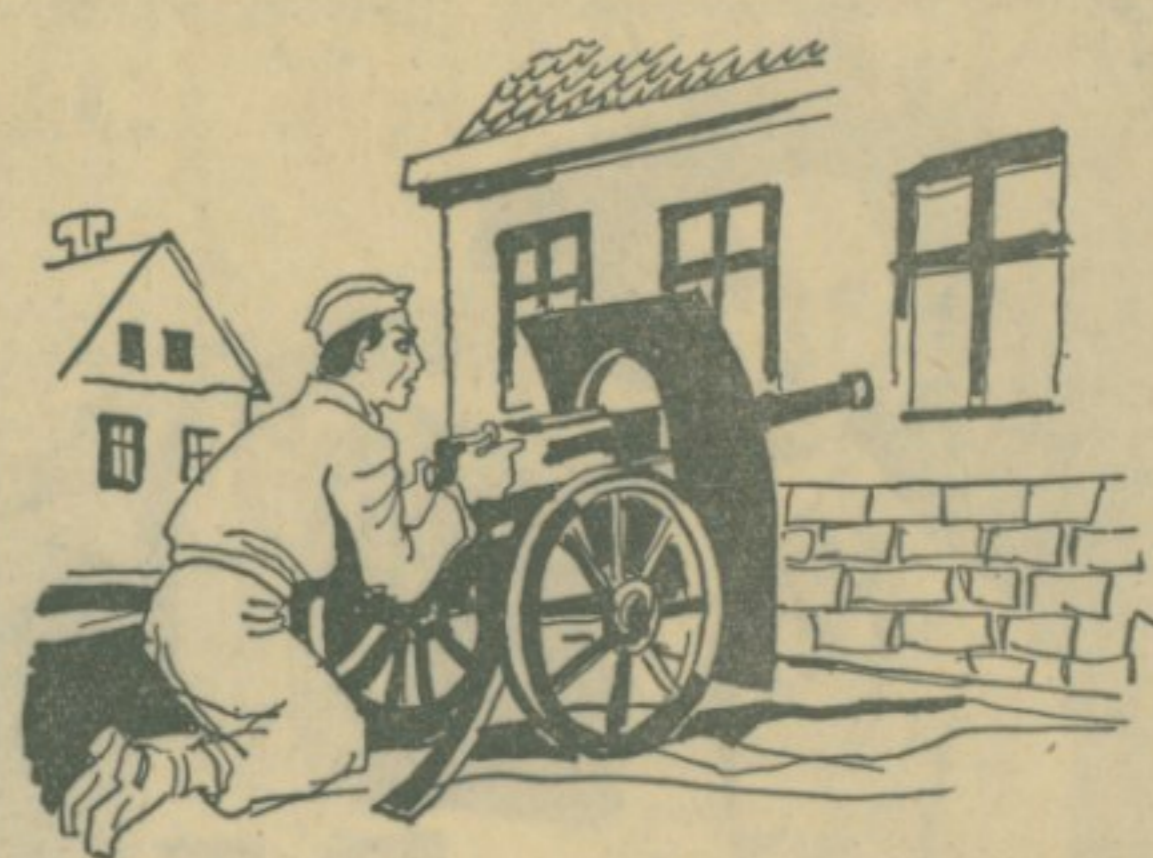
За „Ивкову славу“ имао је довољно изворног материјала. Јунаци ове приповетке преживели су за много година свог описивача. За приповетку „Ђир Моша Абеншаам“ Сремац је у својој бележници оставио само кратак подсетник: „Хаџи-Јаков Абеншаам, Јеврејин код Касина“. „Божјића печеница“ — настала је из белешке: „Позват о Божићу; потписује меницу“.

За такве белешке, које су писца само подсећале, он је имао увек на претек довољно свог „гарнирунга“, увек одговарајућег теми, стварног, живог и колоричног.

Сремчева уметничка вештина била је да и мртвим стварима надахне живот. Треба се само сетити оног старог часовника у роману „Поп Ђира и поп Спира“, који „кашља“ и људљиво избија сате, понекипут весело па опет и нерасположен, као старац који би већ желео да се смири, али му се не да да се растане са животом. Жива је и она корпа с крофнама, као да се љути на попа који је стално празни. А таквих „оживотворених“ мртвих предмета има код Сремца врло много.

Из његовог „практичног књижевног реализма“ настају и посебно живи и сликовити дијалози, где се писач више и не осећа, већ они теку као што би текли у животу. Као да су пренети из свакодневног живота. Сасвим одговарају људима који их воде и средини из које су изникли. Због тога су ти дијалози увек разноврсни и дају посебну драж Сремчевим делима, јер је он и у описима средине био мајстор првога реда.

Сремчеве бележнице откривају широко и свестрано начело његовог књижевног метода, па су због тога исто тако значајне као и дела која су настала на основу њих.

ЈЕДНОМ ГРАНАТОМ УНИШТИО 170 ВОЈНИКА

Фебруара 1943. године Четврта пролетерска бригада је после тешких уличних борби у Јабланици, ослободила готово цео град сем касарне. Непријатељ се упорно бранио иза високих зидина које је без артиљерије било тешко освојити, а противтенковски топ пролетера имао је на располагању само једну гранату. Од те гранате се очекивало много ради чега је нишанџија Пашко Јурац привукао топ сасвим

близу, на четрдесетак метара од зидина. Свестан велике одговорности, нишанџија је доста дуго, а онда се притијало за тренутак и опалио.

Граната је улетела кроз прозор. Зачу се прво тресак, па учестале експлозије. Граната је погодила собу пуну муниције. Експлозија је дигла кров касарне у ваздух, а у рушевинама је остало преко 170 непријатељских војника.

Наоружани заробљеници

Совјетске трупе су, крајем новембра 1942. године, вештим и муњевитим противударима за непуних пет дана потпуно окружиле немачку сталинградску групацију. Још седам дана су трајале борбе и стезање обруча. Када су немачке двадесет две дивизије биле збијене на простору од 1.500 квадратних километара, Совјети су дуж обруча поставили минска поља и

жичане препреке. Опкољени Немци су личили на наоружане заробљенике.

Нешто више од месец дана на совјетске трупе су их тукле далекометном артиљеријом и авијацијом. И када су Немци били десетковани, изнурени и деморалисани, совјетске снаге су опет пошле у напад и релативно брзо и лако их бациле на колена.

Рат коњским лешинама

Пошто никако није могао да освоји јако утврђени персијски град Халикарнас, Александар Македонски је 334. године пре наше ере, наредио да се катапултима убацују у град лешине коња и паса које су већ биле у распању. Рачунао је да ће

бактерије са лешина изазвати заразне болести.

Многи персијски војници су заиста и оболели, а ли су њихови другови и даље упорно бранили град. Александар га је освојио тек после убацавања буради са горућом смолом која је изазвала велики пожар.

Ловачким пушкама на тенкове

Када су у борби на Трубуку 1941. године Немцима пошла у помоћ два тенка партизани нису пред њима

устукнули. Сачекали су их из заседе ловачким пушкама и вратили натраг ка Бољанићу.

САМ ЗАПЛЕНИО ЧЕТИРИ ШАРЦА

За време борбе на Грчићевим салашима, марта 1945. године, стрељачки stroj трећег батаљона Треће крајишке бригаде је напшао на веома снажну истраљеску ватру из једне усамљене куће.

Предвече се борац Милутин Танасијевић издвојио из строја и пузећи кренуо ка кући да види ко се

тамо налази. Неопажено се привукао сасвим близу и кроз прозор убацно бомбу. Снажна експлозија је потресла зграду. Милутин је кроз прашину и дим утрчао у кућу. Крај четири шарца, која је запленио, лежала су три мртва Немца док су остали побегли кроз прозор.

Бела магла

Сурова природа поларних области причињава многе тешкоће смелим истраживачима. Љути мразеви, јаки ветрови и страшне мећаве, дуга поларна ноћ, могућност да се крила авиона залде, а да брод страда под притиском леда то су услови у којима раде храбри истраживачи Арктика и Антарктика.

Међутим, постоји и једна мало позната, али врло опасна појава са којом се боре истраживачи, нарочито на Антарктику. Названа је „бела магла“. Она се састоји у томе, што се на леднику при густим ниским облацима у очима истраживача земља и небо стапају у јединствену целину а линија хоризонта нестаје.

У белој магли човек губи сваки осећај за простор и

неспособан је да одреди величину неких предмета и удаљеност до њих. Чак и искусни поларници у белој магли нису у стању да одреде да ли је неки тамни предмет каква удаљена планина или неки сандук који лежи 100 до 200 метара од њега.

Посебне тешкоће причињава бела магла пилотима авиона и хеликоптера. Пилоти које је бела магла задесила у лету, са губитком осећања дубине хоризонта, осећају ја

ку вртоглавицу и гађење. Једини излаз из такве ситуације је да се настави лет само по инструментима у пилотској кабини. Међутим, такав начин избављења од опасности је немогућ за пилоте хеликоптера, који се оријентишу по предметима на земљи. Доспевши у белу маглу, хеликоптер мора одмах да се спусти. Пилоту при томе помажу људи на земљи. Они паде на снегу димне кутије. Специјално обојени дим повећава контраст и олакшава приземљење хеликоптера. Поред тога користе се и заставице разних боја.

Узрок постанка белих магли још није поуздано објашњен. Очигледно је да је он у вези са густом облачношћу на висинама од неколико стотина метара и више и слабом сумрачном светлошћу.

САМОЗВАНЦИ

ТЕЖАК ПОЧЕТАК

Почетак је заиста био тежак: с томилом књига у рукама ишао је у XVIII веку Џон Николсон, угледни енглески књижевник из Кембриџа, од куће до куће и тражио купце. Овај бакорез из 1790. године речито нам говори да његов позив књижевника није био лак и да се велика зарада није могла ни очекивати. Данас, после мање од 200 година, књиге нам долазе у кућу, а модерно опремљене књижаре и народне књижице нуде читаоцима неисцрпан избор књига.

Лажни посланици и гласници, у прошлости стварали су чуда: пошто би се представили на двору ковали су интриге, изазивали међудржавне кризе а понекад доводили и до промена на престолу

У октобру 166. године наше ере, у резиденцији кинеског императора Хуан-диа, иако самозвано, примљено је на двору кинеског цара прво римско посланство.

Због саобраћајних прилика тог времена Кина и тадашња римска империја биле су веома „удаљене“ и није могло бити речи ни о каквим међудржавним или династичким односима. Али, чланови „посланства“ ради задовољења својих трговачких, а можда и авантуристичких циљева, послужили су се низом превара иако су због сиромашних дарова које су донели кинеском императору примљени резервисано чак са потцењивањем и извесним подозрењем.

Кинески историчар из V века пре наше ере Е. Фан, оставио је забелешку о њиховом боравку:

„Посланици“ су објаснили да је њихова држава Дакија, тј. Римска империја, веома пространа јер је под њом и велики број покорених земаља. Престоница њихове држа-

Њихови цареви су одавно тражили начин да пошаљу посланике у Кину, али су их у томе ометали други народи,

ратор Марко Аурелије. Као посланик императора Антонија Пија (138 — 161), он је стварно носио име Антоније, а Ан Туи је кинеска деформација тог имена. Њихове приче о Риму и његовом становништву биле су наравно произвољне и претеране јер

ве има сто лиа у обиму. У њој је десет двораца, на десет лиа удаљених један од другог. Стубови двораца су од дивног кристала. Највиши савет њихове земље чини 36 војсковођа, а цареви конзули долазе на престо по избору. У земљи је много злата, сребра и драгог камења и становници су веома богати, али искрени и правични. Жито је увек јевтино. Трошкове око управљања државом обезбеђује богата благајна. Ако у Дакију доћу посланици неке суседне државе, још од границе их поштанска кола возе у престоницу и ту добијају дарове.

желећи да трговину свилом задрже за себе.

Историчар даље пише да је тадашњи владар Ан Туи тек тада, 166. године наше ере, отпримио посланство, које је дошло у Китај преко анамске границе. Као дарове оно је донело слоноу кост, рокове носорога и кору од корњачина околота. Никакве друге драгоцености — и то је дало повода сумњи да су их посланици утајили.

Ан Туи није био нико други до тадашњи римски импе-

су морали да се хвале да би их други ценили.

По свему судећи, у питању су били неки сиријски трговци, који су у то доба били јако заинтересовани за трговину кинеском свилом. Врло је вероватно да никада нису ни били у Италији, па су појединости о њој просто измишљали. У римским споменицима овог времена не постоје подаци ни о каквом посланству упућеном у Кину. Император Марко Аурелије није ни слутно да је његово „посланство“ дошло кинеском цару, а открити овакве подвале било је немогуће. Сличне преваре биле су тада обична појава и сматране чак допуштеном „мајсторијом“ до витљивих пословних људи.

Успех дипломатских мисија у оно доба често је зависио од вредности предатих дарова. Било је тешко претпоставити да би Марко Аурелије изабрао овакве дарове. А тачно је да је њих у Азији било далеко више него у Римској империји.

Самозвано „посланство“ Марка Аурелија или није познавало протокол оног времена или није располагало средствима, па је дарове за господара Истока набавио за мале паре на некој успутној пијаци. На кинеском двору им се и поред ове тешке увреде није ништа догодило. Али, при повратку им се замео сваки траг. Да ли је „посланство“ изгинуло или се, стигавши кући, одушевљено великом добити коју је са овог пута извукло, одлучило да мудро ћути и не скрће пажњу на себе, остаће тајна.

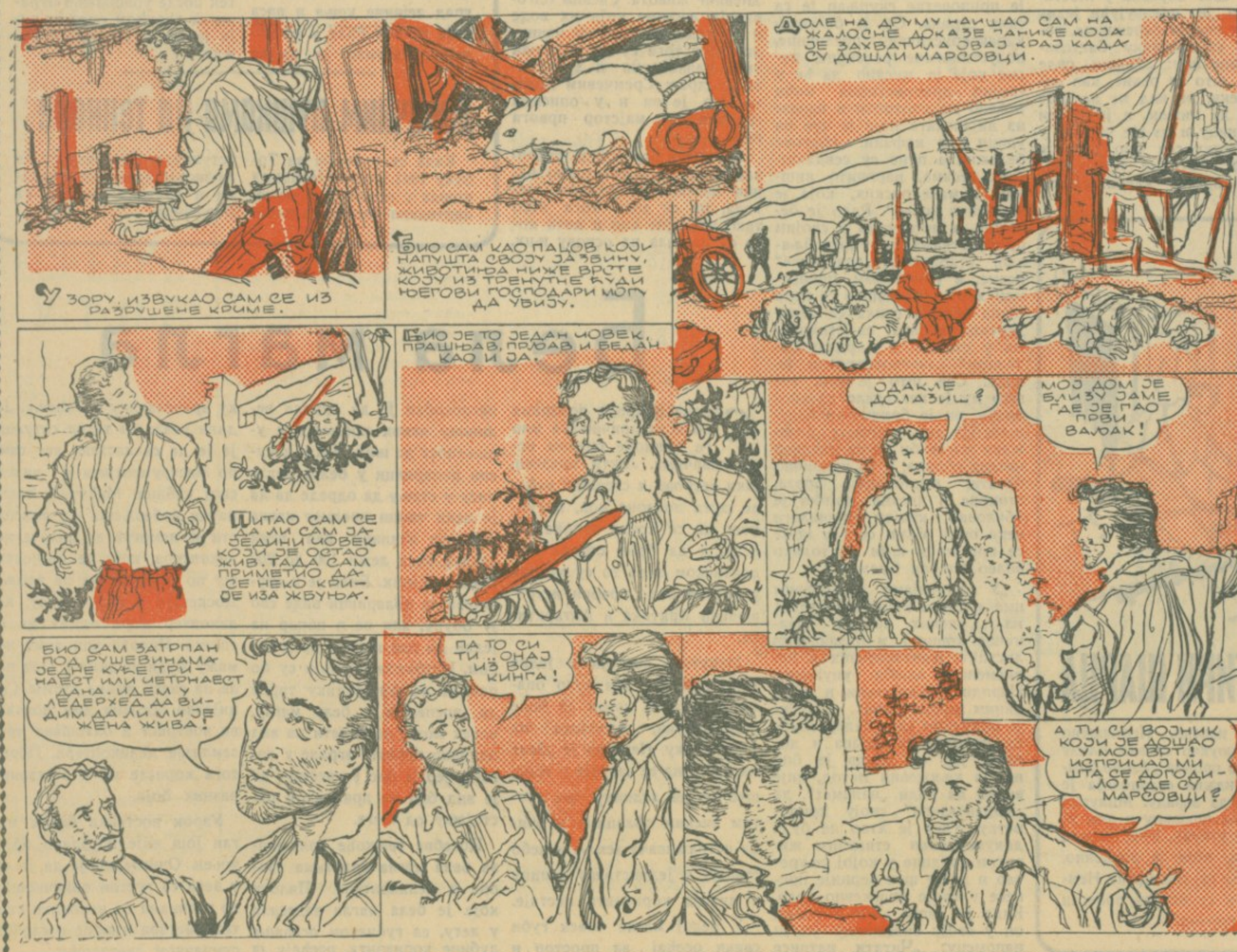
Највероватније је да се оно срећно вратило јер је њихово искуство послужило још једном путнику из Дакије, који је 226. године приспео на двор кинеског цара. Нови „римски посланик“ забележен је као Чун Лин или Цун Лин, по кинеској транскрипцији.

Тек 284. године наше ере у Кину је заиста стигао посланство на челу са неким Хераклијем, за које се веродостојно могло утврдити да је стварно одаслато из Рима.

НАЈВЕЋИ

Највећи хотел у Европи биће саграђен у Москви. Сав у стању он ће имати 3.400 соба, уређаје за климатизацију 4 трпезарије, салу за концерте и гаражу за 300 аутомобила.

РАТ СВЕТОВА

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА

КАЖУ ДА СЕ У ГРАДУ НАЛАЗИ НЕКИ ВЕОМА ОПАСАН ПРОСЈАК... ВРАТА НА ОВОЈ КУЉИ ЗАКЛУЧАВАЈУ СЕ САМО СЛАБИМ РЕЗАМА. БОЈИМ СЕ ДА НАМ СЕ НОКАС НЕ ДОГОДИ НЕКА НЕСРЕЋА!

НЕКО КУЉА!

СЛОБОДНО!

ЧУЈТЕ! ЈА САМ РОБИЈАШ! 19 ГОДИНА НА РОБИЈИ, ОСЛОБОЂЕН. ПЕШАНИМ ВЕК ЧЕТИРИ ГОДИНЕ ГЛАДАН САМ НИКО НИЈЕ ХТЕО ДА МЕ ПРИМИ НЕКА ДОБРА ЖЕНА МИ ЈЕ РЕКЛА ЗАКУЧАЈТЕ НА ВРАТА ПЛАТИКУ ВАМ ИМАТЕ ЛИ КАКВУ ШТАЛУ ЗА МЕНЕ?

ПОСТАВИТЕ ЗА ЈОШ ЈЕДНУ ОСОБУ! СРЕБРНИ ПРИБОР ЗА ЈЕДО И СРЕБР. НЕ СВЕЊАКЕ

НЕКЕТЕ МЕ ОТЕРАТИ, ЗАИСТА? ЗАР НИСТЕ ЧУЛИ КО САМ? КАКО СЕ ЗОВЕМ?

ДА! ВИ СЕ ЗОВЕТЕ МОЈ БРАТ ПАТИТЕ, ГЛАДНИ СТЕ И ЖЕДНИ БУДИТЕ МИ ДОБРОДОШЛИ!

ГОСПОДИНЕ, ОДВЕШКУ ВАС У СОБУ СПРЕМЉЕНУ ЗА ВАС!

АХИ ДАКЕТЕ МИ ПРЕНОКИШТЕ? ЈЕ СТЕ ЛИ ДОБРО ПРОМИСЛИЛИ? КО ВАМ КАЖЕ ДА ВАС НЕКУ УБИТИ?

ТО МЕ НЕ БРИНЕ СПАВАЈТЕ ДОБРО!

АЛИ, УСРЕД НОЌИ, ИЗНЕВЕРАВАЈУЌИ ПОВЕРЕЊЕ КОЈЕ МУ ЈЕ УКАЗАНО, ЖАН ВАЛЖАН СЕ ИЗВУКАО ИЗ СВОЈЕ СОБЕ

ЗАШТО КАЖЕМО СИЊЕ МОРЕ

Свима вама веома је добро познат израз: сиње море. Данас он једноставно означава — море, али у древности његово значење је било друго, много одређеније и уже.

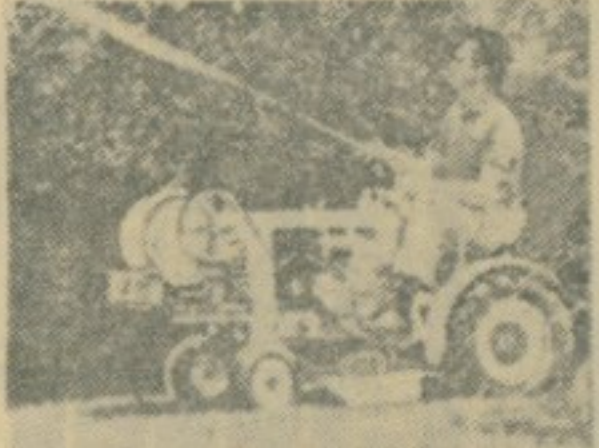
Око пре 3.000 година на југу данашњег Совјетског Савеза живела су, стално се селећи, ратничка скитска племена. Скити су море на чијим су обалама живели — данашње Црно море — називали „сињим“, плавим. То име узели су од Скита стари Грци при чему су њихову реч за плаво — аксаина — разумели као по звуку сличну, грчку реч „аксаинос“ која значи „негостољубиво“.

Тако је поникао стари грчки назив „Понтос аксеинос“. Грчки морепловци били су сујеверни и никако им се није свиђало да плове морем које има злослутно име „Негостољубиво“. И Грци поново мењају његово име у „Понтос Еуксеинос“ — Гостољубиво море.

Са обала Гостољубивог мора ишчезли су Скити — сменила су их словенска племена. Словени су, као и Грци некад, узели од Скита име за Црно море, само су њихову реч „аксаина“ превели на свој језик и назвали га сиње — Плаво море.

МАЛИ БАШТЕНСКИ ТРАКТОР

Поравнавање и заливање земљишта су само два од многих послова који се могу обавити малим баштенским трактором. Ако му се додаду други делови: плуг, тестера, косачица или приколица, трак

У МАМИНОЈ ШКОЛИ

У Немачкој само једна дестина младих домаћица учи да кува у сопственој кући, а две трећине анкетираних је куварску вештину научило код својих мајки. Само једна четвртина, пак, учила је да кува у туђим домаћинствима.

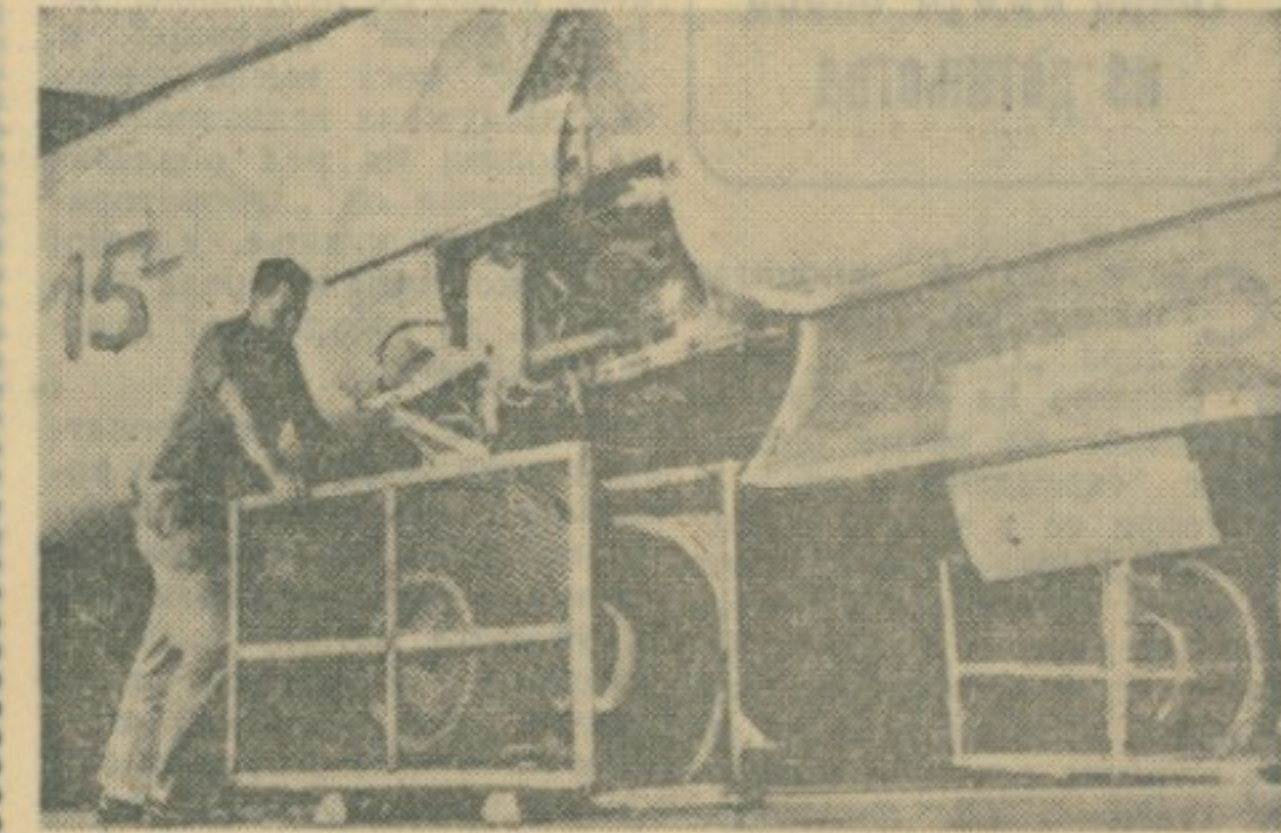

100.000 ЉУДИ ГОДИШЊЕ

Према подацима Здравствене Организације уједињених нација 100.000 лица изгуби живот у саобраћајним несрећама. У Сједињеним Државама више него од заразних болести страдају људи у сударима моторних возила.

тор ће вршити и друге послове. Мотор је мало слабији од шест коњских снага, има три брзине а може возити и уназад. За окретање му је довољан простор од два метра у пречнику.

КАВЕЗ ОКО ТОЧКА МЛАЗНОГ АВИОНА

Двадесет минута после спуштања млазног авиона температура и притисак су још пет пута већи. Да би се од експлозије заштитила посада на аеродрому, на точкове се још приликом рулања навуче заштитни мрежаст кавез који омогућује хлађење.

пература и притисак су још пет пута већи. Да би се од експлозије заштитила посада на аеродрому, на точкове се још приликом рулања навуче заштитни мрежаст кавез који омогућује хлађење.

Кажњена иницијатива

Амерички пилот поручник Велш је за време изненадног напада Јапанаца на Перл Харбур самоиницијативно, без наређења старешина, узлетео са аеродрома и у ваздушној борби оборио четири јапанска авиона. За тај подвиг је предложен да буде одликован почасном медаљом америчког конгреса. Предлогу се, међутим, успротивила ваздушна команда Перл Харбура због тога што је пилот узлетео без одобрења старешина. Спор је трајао дуго и решен је тек после две године. Одликовање је најзад стигло у јединицу, али храбром пилоту није могло бити уручено јер је три дана раније погинуо у ваздушном боју.

Људи су одавно приметили да многи апарати и машине које су они изумели имају своје „претходнике“ у природи. Сетите се само ваздушне летилице, ракете, радиолокатора и подморнице. У природи њима одговарају птице, сипа, слепи миш и риба. Али, постоји једна веома значајна техничка конструкција за коју у природи, у животињском свету, нема узора. То је точак.

Због чега природа није „могла“ да пронађе точак? Занимљиву мисао о том питању изразио је у једној од својих последњих прича пољски писац фантастичних романа и приповедака Станислав Лем. По његовом мишљењу, код живих бића нема органа који она никад нису искористишавала у свом зачетом, прво битном стадијуму. Крила птица и пераја код кита постала су од предњих удова њихових предака. Међутим, орган сличан току чак и у ембрионалном ступњу уопште је немогућно замислити. Да ли је Лем у праву или не — о томе нека суде биолози. Можда у природи нема точкова једноставно због тога што се показало да је лак-

ТОЧКОВИ ИЛИ НОГЕ

ше и удобније корачати него се котрљати. Рекордери у животињском свету — гепарди и антилопе — могу да се крећу брзином од 120—140 километара на сат. Додуше, њих аутомобил може лако да стигне и престигне. Али, зато су човек и животиња у стању да се крећу и по таквим теренима куда никаква кола не би могла да прођу. А шта би било ако бисмо успели да начинимо аутомобил који корача? Таква кола би, без сумње, по могућностима савлађивања терена, превазишла сва досад постојећа возила са точковима и гусеницама и учинила би огромне услуге геолозима, истраживачима неприступачних „белих мрља“ на Земљи и, могућно, космонаутима када буду освојили друге планете. Због тога и није чудно што данас научници и техничари у многим земљама упорно покушавају да конструи-

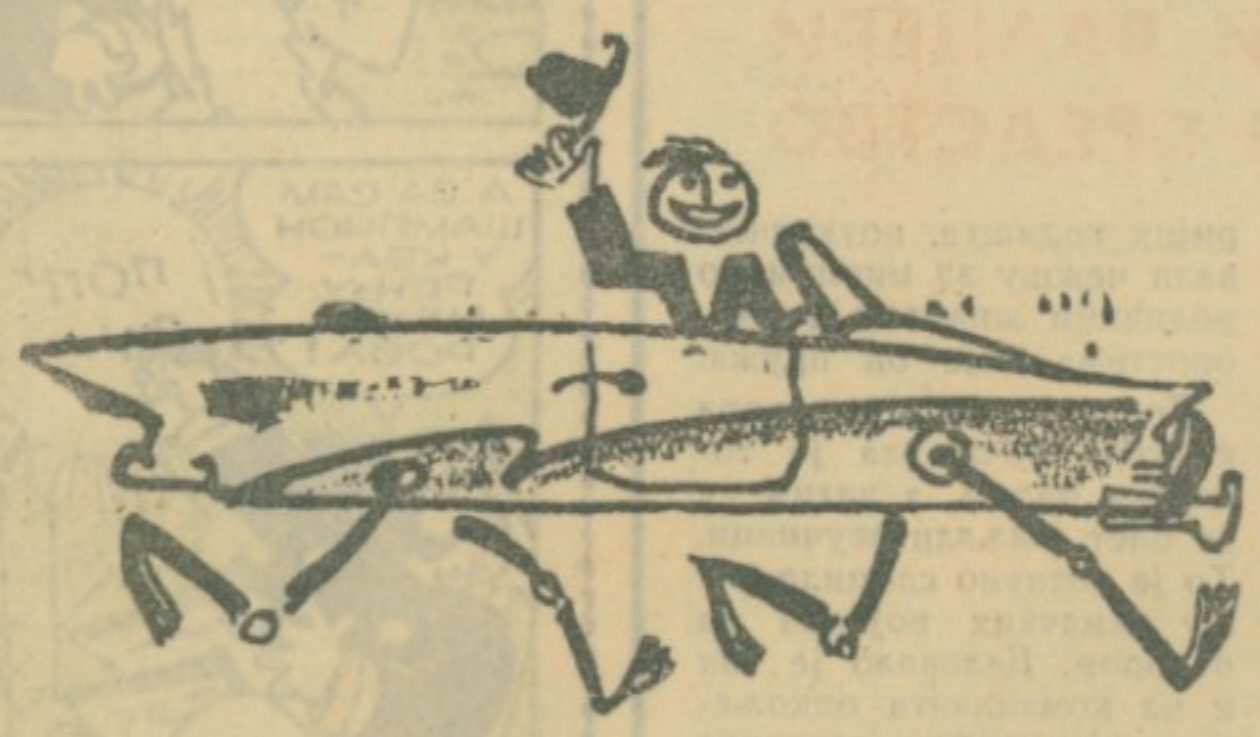
шу возила која би корачала. Научни сарадници Мичигенског универзитета у Детроиту озбиљно су се ухватили у коштац с решавањем овог техничког проблема. Они су

ном брзином да би се тиме колико је више могућно осигурала стална брзина возила. Да би кретање таквог возила било равномерно, без потребе, потребно је осигурати син-

тима, на крају његових „ногу“ причвршћују се пљосната „стопала“.

Сви ови принципи били су примењени код неколико модела „корачајућих аутомобила“. Једни од тих модела крећу се помоћу система полуга који нагоне „ноге“ да корачају. Међутим, код ових модела веома је тешко уравни тежита силе инерције због чега кочење и заустављање представља приличан проблем. Више изгледа на остварење има друга конструкција која се ставља у покрет нарочитим хидрауличним уређајем.

Како су опити показали, „корачајућа кола“ трошила би исто покретачке енергије као и обична, ова с точковима. Ипак, пре него што „аутомобили с ногама“ постану права и употребљива превозна средства, инжењери ће морати да реше још много тешких и сложених техничких проблема.

утврдили да ефикасност кола која корачају зависи пре свега од трајекторије (путање) коју описује „нога“ аутомобила при ходу. Такође је важно да се „нога“ покреће стал-

КУЋА ТАЈНИХ ЖЕЉА

слобођење и када је расположен прича своје тобожње ратне успомене.

Да човек постане ловац на дивљач, не мора да путује у Африку. Ко има такву жељу може у тропском шлему и кратким панталонама да се осећа као јунак који се тек вратио кући из дунгле.

Гост који први пут дође овде увек наседне неком малом трику. За време ручка наједном два „полицајца“ пришла су новајлији. Одвели га на позорницу — јер је тобоже посегнуо за државном својином. И стварно — у његовом џепу нађена је кафена шоља. Оглашен је кривим и осуђен на затвор. На позорницу је донесен кавез и он се нашао иза решетка. Али благи председник га је помиловао и огласио да је казну већ издржао и да односи између „Парва Домуса“ и његове земље остају непомућени. Дозволио му је чак да одмах настави ручак. Уз буран аплауз вратио се на своје место.

На дан уругвајског националног празника, 25. августа, основано је 1878. ово минијатурно лудачко царство: од само 250 чланова — мушкараца. Листа оних који чекају да буду примљени је још већа.

Држава „Парва Домус“ прима „посланике“ и „амбасадоре“ других нација. Сваке године се на „демократски“ начин бира председник и функционери и сви сматрају за част да буду изабрани. Јер ову кућу од срца воле, зато што им пружа нешто заиста ретко и драгоцено: могућност да одбаци свакодневно „ја“, да пробуди у човеку дете коме ће пружити бар један део некадашње велике чежње.

СВАШТА НА СВЕТУ

Само у Америци“ зове се једна књига која се недавно појавила у Вашингтону. Једно од њених поглавља носи наслов „Само у Њујорку“ и ту се могу наћи све информације о специфичностима овог града: о позоришту на Бродвеју, највишем облакодеру, Музеју савремене уметности. И више од тога. Парола овог модерног Вавилона је да се за новац „све може имати“. Између осталог и младунче сло на за циглих 4.000 долара. „Теди стил акваријум“ продаје љубитељима 60 врста риба само из тропских крајева уз обавезу да још рибама једанпут недељно мери пилс. Једна девојка води псе у шетњу за 1.5 долар, а поједини њихови власници шаљу своје љубимце таксијем до овог центра.

„Мачја лига“ обезбеђује пун пансион тим четворношцима, иначе великим љубимцима Американаца. Два пута дневно је дозвољено по сета мачкама и обезбеђена забава с њима пола часа.

У Њујорку постоји и специјалан салон за модну одећу животиња. Ту се за псе израђују мантили, пуловери и јакне од сомота — према мери. Апотека „Пет Ремедје“, јединствена у свету, нуди искључиво лекове за псе и друге домаће животиње. Поред осталог препоручује и витамине који по укусу највише одговарају животињама. Постоје и специјална кола за превоз угинулих животиња, али само под условом да су упаковане у кутију.

„Пет Департамент Стори“ продаје разноврсне животиње, па поред осталог и змије боа констриктор на четар. Ова фирма је за 30 година продала пола милиона мајмуна, а њени власници сматрају да би сваки Американац морао да има у свом стану бар једног мајмуна а у гаражи змију боа констриктор.

„Тајм март“ продаје најтање ручне и цепне часовнике на свету које фирма Пикет производи, али свега 30 часовника годишње и зато им је цена 800 до 1500 долара. Познати Музеј модерне уметности позајмљује на два месеца слике, кипове и „наметштај“ уз добру надокнаду од пет до 35 долара, према предмету који се узима. Између осталог могу се добити и литографије Пикаса, Матиса и других познатих сликара...

Преко „Дорсеј берзе за мињуше“ можете да продајте нађену мињушу или ону која вам је остала ако сте другу изгубили, или да тражите сличну изгубљену и тако их нанова спарите.

Велики град има многе специфичности, управо онолико колико људских особености и прохтева. А да би се испуниле многе жеље и прохтеви постоје и књиге са оваквим обавештењима. Поред ове „Само у Америци“ појавила се књига неке Елизабет Сквajer под насловом „Шта и где се у Њујорку може купити“, штампану на више ни мање, него пуних 466 страница.

Али то и није најважније. Циљ и сврха је да се овде сви чланови потпуно опусте и забораве своје нормално, ко зна чиме све оптерећено „ја“, да се претворе у друго, „жељено ја“. Дешава се да озбиљан и уважен човек, гледајући на улици децу како играју фудбал, пожели да им се придружи. Али шта би рекли људи када би то видели? У „Парва Домусу“ има много њих који са одушевљењем и без икаквог зазора то чине.

Овде можете да носите одликовање какво зажелите. За време ручка у огромној трпезарији седи и један адмирал, у стварности неки трговац који се повукао од послова. Одувек је желео да буде адмирал, али му се та жеља није испунила док није дошао овамо. Сада поносно носи беспрекорну, многим од личица украшену моринску униформу.

Све су ово људи који су се претворили у створења својих снова. Неки су у свом цивилном оделу, можда зато што су собом и тако задовољни, или што немају довољно маште. Али већина је променила своје одело: један богати индустријалац је увек желео да буде полицајац и такав овде сада срећан борави. Други је целог живота жалио што није учествовао у уругвајским ослободилачким ратовима — овде је обукао униформу борца за о-

која се овде са пуно љубави негује. Продрети овамо није лака ствар. Треба добити нарочиту позивницу једног члана и одобрење „президијума“.

Кад се то све прибави посетиоцу, чим уђу у њихову републику, обесе таблу са речима: „ја сам странац“. Тада му покажу парк, односно цело подручје републике, чији „булевари“ „авеније“ и „тргови“ носе имена њихових заслужних великана. Онда долази на ред обилазак куће, почев од „лабораторије“, управо кухиње, у којој неколико чланова раде као куварни, до узбуђивог музеја на спрату.

А ту се налазе невероватне ствари, уникати, због којих би сваки директор музеја побледео од зависти. На пример: један страхан зуб и уз њега натпис да је то млечњак Метузалемов; са таванице виси стара сабља — Дамоклов мач; испуњена змија, и објашњење да је то баш онај рептил који је био на Клеопатриним грудима; псећа огрлица онога чувеног пса с којим је некада Алкибијад у Атини изазвао сензацију. Човек је погрешно ако би обичну патку од пластичне масе сматрао за децу играчку — то је Лоенгринов лабуд. Овде се чува и палица грофа Монте Кристи; потковица за коју се гарантује да је искована од мача Сидовог; Колумбово јаје. Укратко, читав низ правих реткости.

Свада стоје натписи да је женама забрањен приступ. Да ли и ово ограничење спада у „одмор од мога ја“?

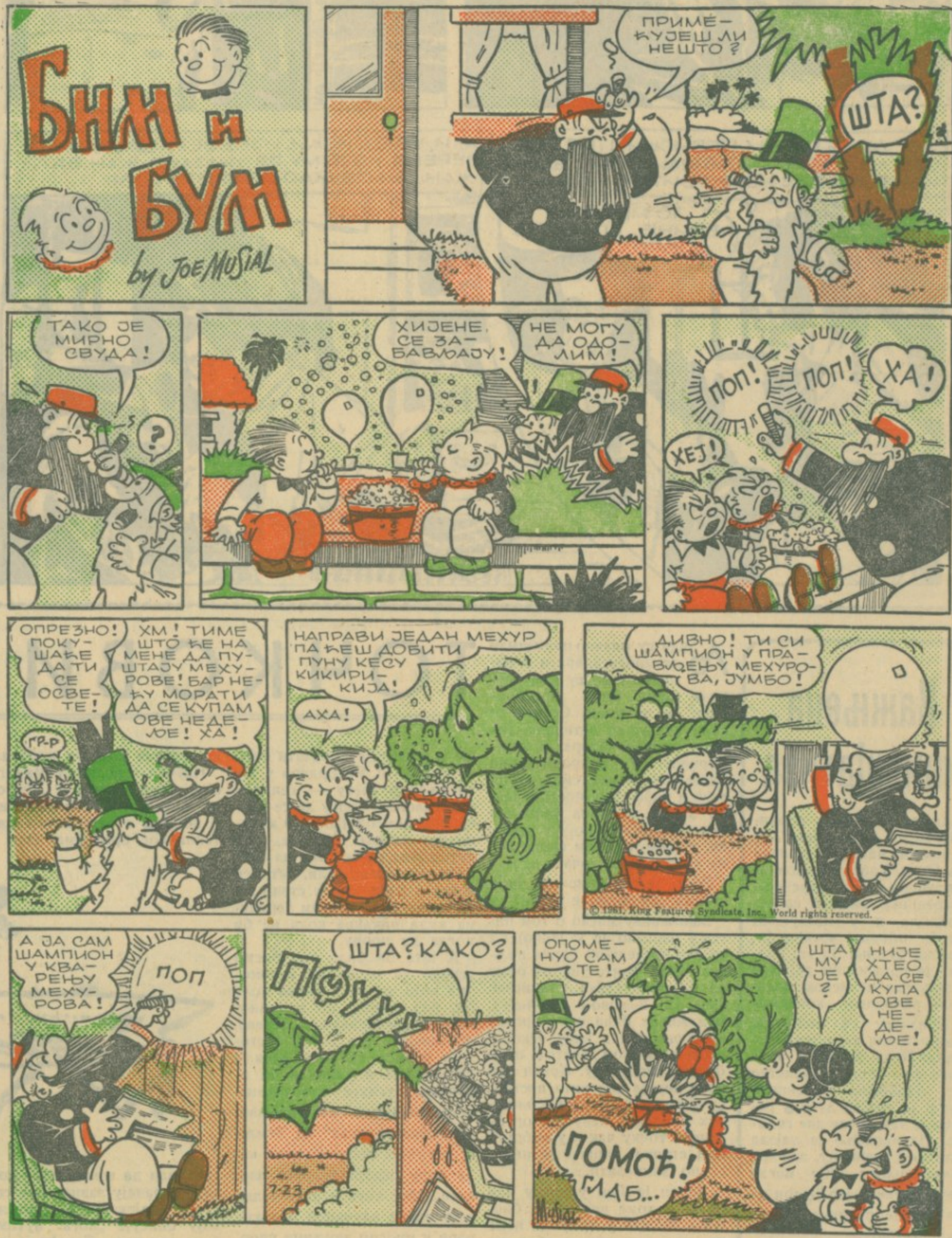
Минијатурна »република« у Монтевидеу дозвољава мушкарцима да остваре своје снове из детињства

Свако ко је прочитао приповетку Паула Келера „Одмор од мога ја“ сигурно ће пожелети да с времена на време одбаци своје свакодневне „ја“ и претвори се у човека својих снова. „Парва Домус“ мала кућа у Монтевидеу много личи на оно што Паул Келер описује. Становници Монтевидеа вису начисто да ли да питомце ове куће сматрају лудацима или филозофима, али сваки би желео да ступи у њихово друштво. На једном од најлепших места у граду стоји велика вила окружена парком, од спољњег света одељена жичаном оградом. Посетиоцу пада у очи да мале стазе у врту носе чудне ознаке: „булевар“, „авенија“ и слично. Две мајунше топовске цеви претећи су уперене напоље да бране земљу, јер ко ступи овамо, не налази се више на уругвајском тлу, него на територији републике „Парва Домус“, сувереном подручју, како сматрају његови становници. Тако почиње „лудорија“

ШТРАУСОВИ ВАЛЦЕРИ КАО РАТНО СРЕДСТВО

У лето 1944. године, неколико дана по отварању другог фронта, око 30.000 немачких војника се нашло у обрчу америчке Прве армије у граду и луци Шербур. Американци су тада сваке ноћи упућивали дуж фронта камине са звучницима преко којих су емитувани Штраусови валцери. Мелодије су биле проткане текстовима који су код изгладнелих и психички сломљених немачких војника, поготово ста-

ријих годишта, потхрањивали чежњу за мирним породичним животом и удобностима које он пружа. После валцера и говора спикера почињала је топовска паљба, а затим су се опет јављали звучници. То је потпуно сломило вољу немачких војника за отпором. Деловало је чак и на команданта опкољених јединица генерала фон Шлибена који се после предаје жалио на слабу храну иако су обежаване шинцеле и чоколаде.

СЕЛО БЕЖИ ОД МЛАЗЊАКА

Село Оберболхајм у Западној Немачкој има свега 300 становника. Оно у правом смислу речи бежи од млазних авиона. Ово село налази се на крају саме авионске писте и свакодневно је изложено разним незгодама. Досад се над овим селом сурвало око 15 војних млазних авиона због чега је настала велика материјална штета, а било је и људских жртава.

Становници Оберболхајма годинама се боре са војним и цивилним властима да се аеродром исели и обезбеди њихова сигурност и мир. Доскора је борба била неуспешна, а једина „заштита“ становника било је време. Неповољне климатске прилике једино су могле да заштите становнике од исподношљиве буке и евентуалне катастрофе. Тек при ружном и кишном времену становници би говорили: „Данас је леп дан“.

Међутим, ускоро ће се и ово питање решити. Захваљујући упорности председника општине, власти су најзад пристале да цело село иселе. Трошкови пресељења и изградња новог насеља износе око 2 и по милијарде динара. То је јевтиније него пресељење аеродрома, јер би трошкови за изградњу новог аеродрома износили око 13 и по милијарди динара.

Исељењем 300 становника биће обезбеђен лакши лет авиона. Становници ће бити спљаснати буке, јер бука од 130 до 140 фонова коју су изазивали млазњаци негативно је деловала на здравље становника Оберболхајма.

ЦЕЛУЛОЗА ИЗ БАМБУСА

Прва фабрика која производи целулозу од бамбуса гради се у Керали у Индији. Имаће капацитет од 150 тона дневно и почеће са радом половином ове године. Највећи део опреме за ову јединствену фабрику испоручила је Шведска.

ДВА И ПО МЕСЕЦА СА ПСИМА

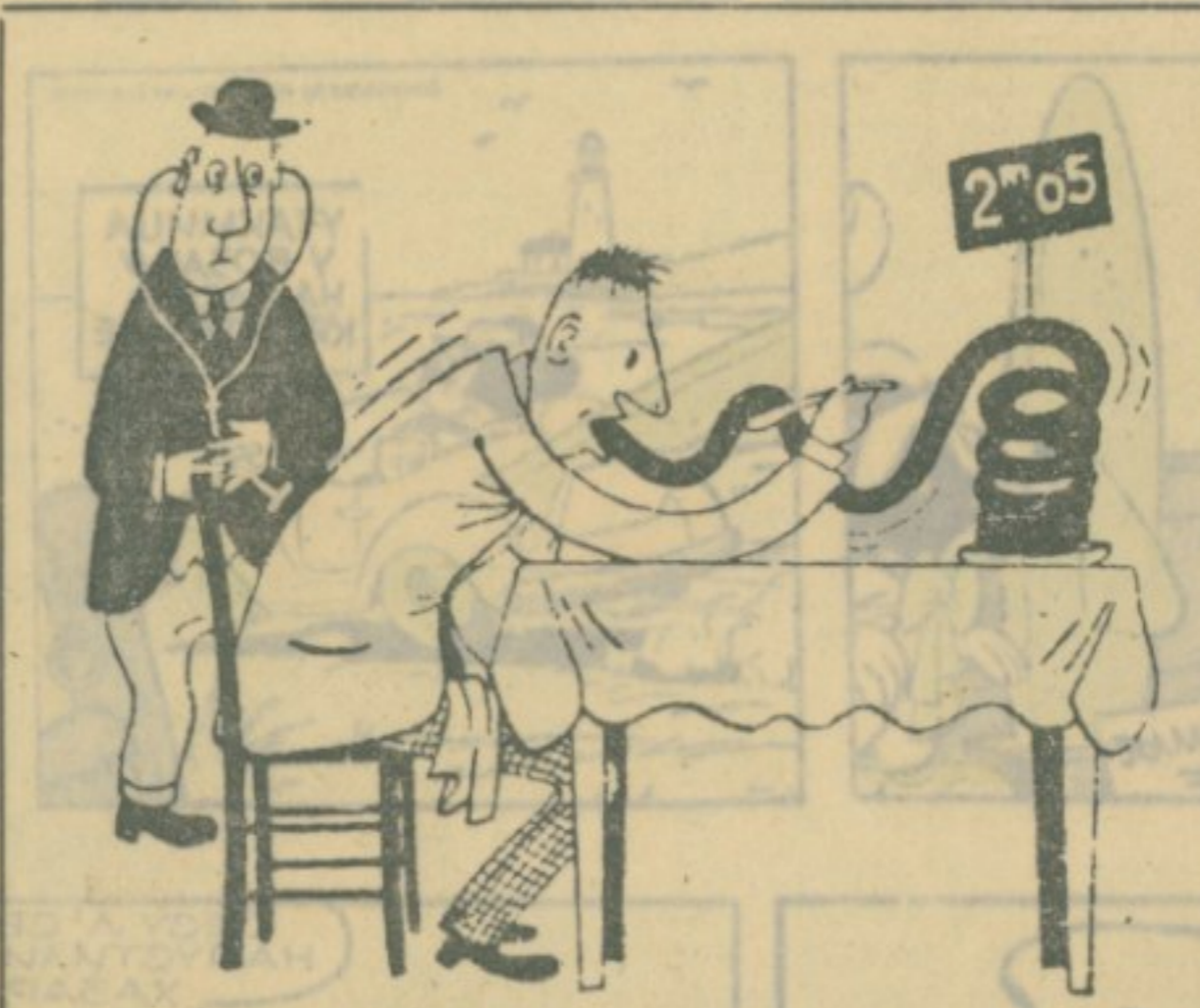
Тројица Аустралијанца недавно су завршили најдуже путовање са псећом запрегом. То су истраживачи на Антарктику који су преваљали 1.600 километара за 83 дана. Дobar део пута су провели чврсто збијени један уз другог, јер је температура износила 30 степени испод нуле.

И ТО ЈЕ РЕКОРД

До краја децембра прошле године Мишел Дебре је био председник француске владе пуних 1.087 дана и поставио је јединствен рекорд у Француској која је позната по краткотрајним владама. Значе — он је имао најдужи

„стаж“. Ниједан председник треће и четврте републике није се одржао толико на власти. Чак је потукао и рекорд Валдека Русоа који је био председник владе 1.081 дан од јуна 1899. до јуна 1902. године, кад је морао да поднесе оставку.

БЕЗ ТАКМАЦА

Поводом традиционалног „сајма кобасица“ у Мобелу у Француској, најпознатији гурмани су покушали да, у оквиру такмичења, поједу што више кобасица за најкраће време. Мобез може да се поноси својим становницима јер неки као да имају „блиндиране стомаке“. Лекар који је био у жирију није ни

једног тренутка морао да интервенише. Победник, неки Мен, „прогутао“ је за свега пола сата 2,05 метра кобасица. Али то му није било довољно — нада се да ће идуће године поправити овај „резултат“. Није овде у питању апетит, већ вредне — изјавио је на крају такмичења.

ЈЕ Л' ГРИЗЕ?

Ханс Лајтмут, риболовац из Висинга у Тиролу у Аустрији недавно је кажњен са сто шилинга због ретког прекршаја: он је сео на једну стену и одраг јутра почео да пеца у реци. Како је заузео своје место, пролазници а и неки који се нису журили, запиткивали су га стално:

„Јел' гризе?“ Риболовац је прво одговарао, па зачуто а онда одједном изгубио стрпљење, слетео са стене, пришао једном од „кибицера“ и угризао га за уво, викнувши: „Сада ћете знати да ли гризе или не!“

Али, и њега је судија по закону „угризао“ казном.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) типски представник кристалних шкриљца; 6) врста занатлија (множ.); 8) кантон у Швајцарској; 9) Херцеговац; 11) марка часовника; 14) два слова; 15) притока Саве; 16) спеза; 17) ликер од кима; 19) предлог; 20) лична заменица; 21) грчко слово; 22) река у Сибиру; 23) град у Италији; 25) два слова; 26) хемички знак за галијум; 29) град на Исланду; 32) немани; 33) папагај; 34) име енглеског физичког и позоришног глумца („Хамлет“); 37) град у Турској.

Усправно: 1) рвачки термин; 2) хемички знак за натријум; 3) град у Француској; 4) два слова; 5) административна јединица; 6) вина; 7) личност из романа „Сата о Форсајтима“; 8) орган чула слуха (множ.); 10) лична заменица; 12) страшно мушко име; 13) узвик негодовања; 18) термински термин; 19) предлог; 21) наша река; 22) једна Шекспирова драма; 23) део позоришног комада; 24) болнички књижевник (19. в.); 25) узвик; 26) иницијали проналазача бањила ТЕЦ; 28) лука у Израелу; 30) један четинар; 31) врста једрилице; 35) наследна јединица више реда по Вајсмановој теорији; 36) река у Аустрији.

РЕШЕЊЕ ИЗ БРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) Олово; 2) Арас; 6) да; 8) знак; 10) ра; 12) Едо; 13) Ур; 35) Уб.

13) Берар; 15) тр; 16) корунд; 17) Аил; 19) Адија; 20) Јап; 22) ине; 23) Непал; 25) али; 27) Ивален; 28) Об; 29) лидер; 30) ова; 31) сц; 32) осар; 33) ау; 35) Унас; 36) Рабат.

Усправно: 1) орао; 2) лак; 3) ос; 4) од; 5) Андријевица; 7) Аранђеловац; 8) Зета; 9) Верди; 11) Арда; 13) боа; 14) руина; 18) Лапад; 21) панел; 23) Нилс; 24) лер; 26) Ибар; 30) Осат; 32) она; 34) Ур; 35) Уб.

НАПРАВИ САМ

Маске као украс на зиду

Ко је једном радио са иловачом увек се радо враћа овом материјалу. Јер, довољан је најмањи притисак прстима на да иловача добије облик каква се жели. Поред шољица, тавира, чинија и других практичних ствари, од иловаче се могу правити маске за украшавање зидова.

Прављење маски није толико тежак посао како вам се у почетку може учинити. Треба само да имате поверења у своју способност и мало стрпљења. Ако вам то од прве не пође за руком влажна иловача може се пре месити и поново моделирати.

Важно је да употребите „здраву“ иловачу. То значи да иловача не буде толико сува да би се мрвила, али исто тако ни сувише влажна. Ево како ћете знати кад је иловача најпогоднија за моделирање. Начините од ње један штапић дебело као прст и дугачак око 10 сантиметара, ухватите га за један крај и држите га у косом положају. Ако се штапић не савија или ако се само мало савије али се на месту прегина не јави пукотина, иловача је добра.

Од гомиле добро умешене

иловаче узмемо један комад велики око 20 према 15 сантиметара. Остатак иловаче треба покрити мокром, али добро исцеђеном, крпом да се не би сушила.

Комад иловаче треба поставити на подлогу од картона или папира и дати му најпре облик овала који чини основу маске. Лице које ћемо моделирати треба да има типичне, црте да би масци дале израз жалости, радости или комике. Најбоље је да лице које желимо да дамо масци најпре нацртамо и да се при моделирању држимо тог лика.

Главни „алат“ при моделирању су прсти. Само за фино линије и за ископавање удубљења потребна су нам два-три дрвена ножића какве видите на нашем цртежу десно од горње маске. Њих можемо сами да издељемо од танких дашчица и изглачамо их „шмиргл-папиром“. Да се иловача не би лепила за дрво, алатке ћемо премазати са мало уља или масти. За глачање иловаче добро ће нам доћи једна стара кашника.

Кад лице маске буде готово, на горњем делу њене полеђине начинићемо једно удубљење у које ће моћи да уђе глава ексера. Да маска не би била сувише тешка отклонимо с ње пажљиво сву сувишну иловачу. Готову маску оставимо да се полако суши, али не на пећи или на јаким сунцу јер ће иловача испуцати. Чим иловача почне да се суши на њој ће се појавити скрама слична рапавој кожи. Те неравнине треба у току сушења глачати полеђином кашике.

Ако иловача има природно лепу боју није потребно да бојимо маску. У том случају једино ћемо је опрезно трљати меком крпом све док јој површина не постане сјајна. Ако је потребно да маску обојимо, употребимо масне непровидне боје.

Ако живите у мањем месту где још има грнчара, однесите му маску и замолите га да вам је „испече“ у својој лончарској пећи. Али и „непечена“ маска изгледаће лепо и украсиће вам собу.

Јесће ли већ чили да...

... укупан број железничких станица у Југославији био је 1. јануара 1961. — 2.445.

... Меркур, планета најближа Сунцу које обиће за 88 дана, има

масу 19 пута мању од Земљине.

... у Милошево време око 1858. године када је власт кметова била толика да нису нико ме подлагали рачуна, поред батинања и затварања људи због најмање ситнице, вршено је и нарочито мучење — вешање о крушку.

... трамваји и трелејбуси потрошили су једне године у читавој

Србији, наравно где их има, 28 милиона киловатчасова.

... уставом од 1838. сви чиновници су имали према рангу и титуле: благородни, високоблагородни, а саветници и министри — високородни. Кнез Милош је уздвукао све титуле и увео само господин.

... пред почетак другог светског рата 1941. године југословенско ваздухопловство је и-

мало око 300 борбених авиона сврстаних у осам пукова.

... За најмањи град на свету сматра се Ил Дорванд у Канади. Године 1951. он је имао 17 становника. Међутим, број становника спао је отад на 2, али се Ил Дорванд води у списковима насеља и даље као град.

... међу великим музичарима Шуберт, Бизе и Шопен умрли су пре него што су навршили 40 година.

... највећи метеорит који је 1908. године пао негде поред реке Поднаменаја Тунгуска у Сибиру био је тежак

130 тона и изазвао на 60 километара околу потрес и пожар.

... дужина Дунава износи 2.860 километара, а његовог дела кроз Југославију 362 км.

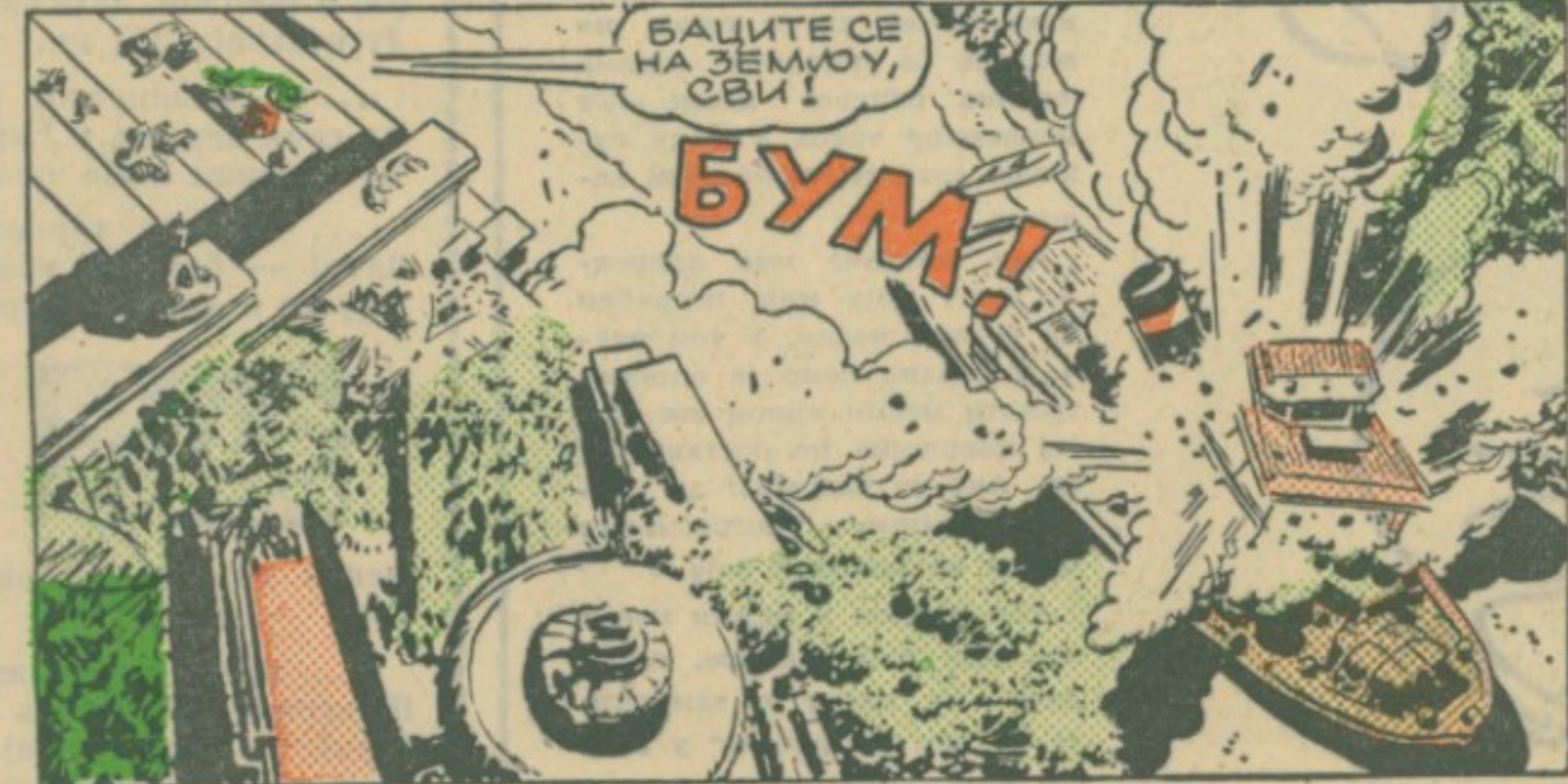
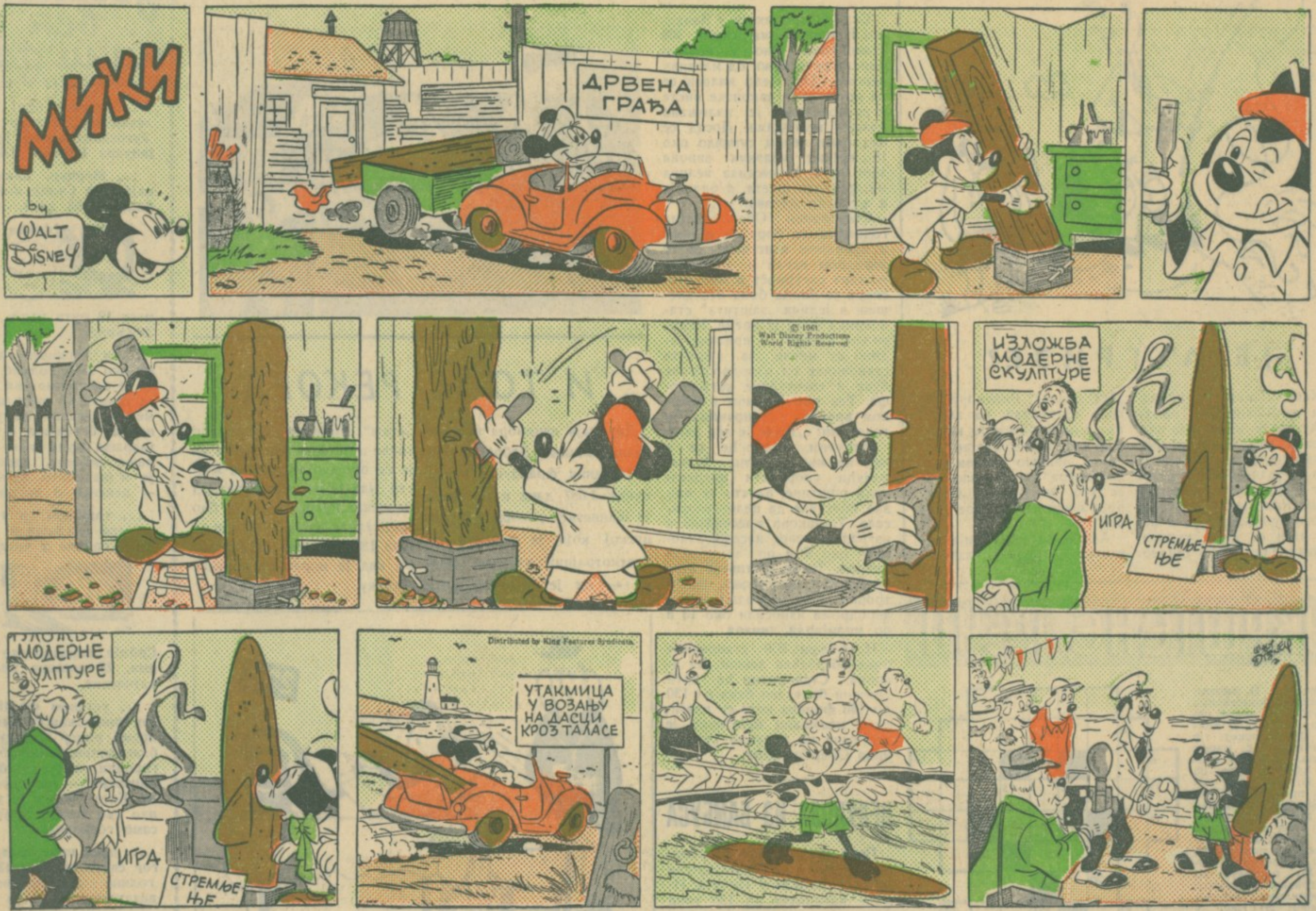
... у Француској се од свих земаља у Европи највише пије пиво.

... према турском даув — бубан, називају се и други инстру-

менти којима се диже бука — дaвoрjе.

... прву представу Шекспировог „Ромеа и Јулије“ у нашем крајевима по прерали Вајсеа, извела је трупа Јоакима Вујића 1832—34 у Панчеву.

Ква-Ква!
 већује Паја Патак

СТРОГО СЕ ПРИДРЖАВА УПУТСТВА

Шиља је веома болестан и доктор му препише лек који редовно треба да узима и напомиње да ће доћи после осам дана да га обиче.

Кад је доктор поново дошао, затекао је Шиљу још у кревету.
 — Зар нисте узимали лек који сам вам преписао? — чуди се доктор.
 — Нисам могао — рече Шиља, — на бочици је писало: „Држати добро затворено“!

НИЈЕ ТО НИШТА

Влаја сав узбуђен улази у кухињу и каже Раји:
 — Јао! Прогутао сам мастионицу!
 — Није то ништа опасно, узми брзо унијаћу хартију — одговори мирно Раја.

ЛАЖА И ПАРАЛАЖА

Надлазију се Шиља и Пера Ђлера.
 — У крају где сам се родио — каже Шиља — кад дођем на врх планине и викнем „Шиљо!“ двадесет минута касније ехо ми одговори: „Шиљо!“ таквом јачином као да се сурвало камење.
 — Ти то зовеш ехо? — каже Пера Ђлера. — А да видиш само у крају где сам се ја родио, кад викнем: „Пера!“ онда после једног минута с другог краја чујеш десет хиљада одјека како ти одговарају: „Који Пера!“